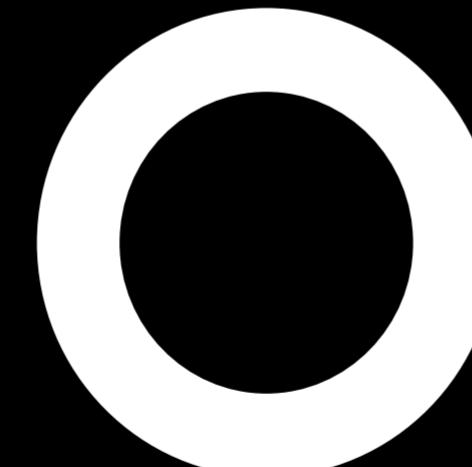
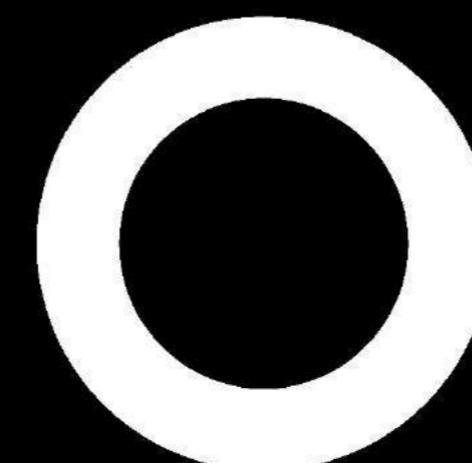
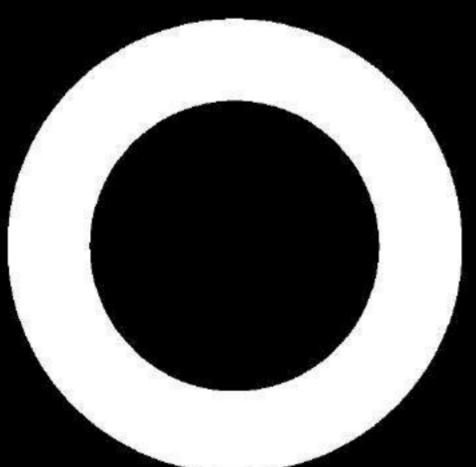
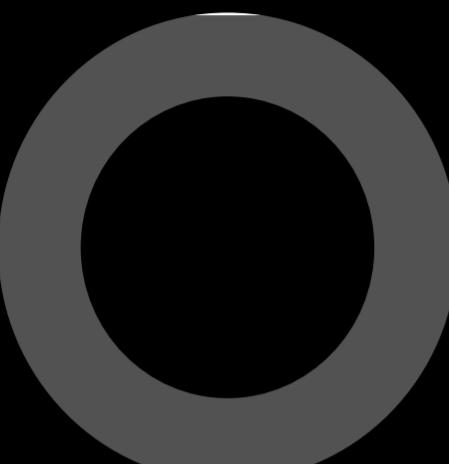

I S T O R I J A U M E T N O S T I

N
O
V
O
G
E
K
A

Istorija umetnosti

Svetlana Smolčić Makuljević

U okviru predmeta Istorija umetnosti novog veka studenti stiču znanja o kulturno istorijskim tokovima evropske vizuelne kulture novog doba, ali i o najvažnijim fenomenima u srpskoj vizuelnoj kulturi novog veka. Studenti se upućuju na tumačenje umetničkog dela u okviru njegovog idejnog, teorijskog, ali i političkog, rodnog, religioznog i sociološkog konteksta. U okviru ovog predmeta studenti stiču znanja o funkciji vizuelne kulture novog veka u renesansi, manirizmu, baroku, rokokou, neoklasicizmu, romantizmu, realizmu i simbolizmu, kao i o grafičkom i dizajnu uopšte u okviru novovekovnog društva. Studenti grafičkog dizajna druge godine Grafičkog dizajna i Dizajna interaktivnih medija u okviru predispitnih obaveza pišu seminarske rade, ali od njih se očekuje da dizajniraju i redizajniraju inspirisani vizuelnom kulturom novog veka.

Elektronski časopis Istorije umetnosti novog veka, koji je pred vama, pokušaj je da se elementima grafičkog dizajna, poster prezentacijama ožive umetnici i objekti vizuelne kulture novog veka, kao i da se čitaoci u narativnom tekstu upoznaju sa njihovim radovima.

Rana Renesansa

Ana Marija Rumenčić
Grafički dizajn

Masači - Poreski novčić (detalj)

Masači - Poreski novčić (detalj)

Masači - Poreski novčić (detalj)

Renesansa je francuska reč za preporod, tako da kada mislimo na ovaj period u istoriji umetnosti kada se preporuča umetnost antičke Grčke i Rima. Tokom perioda renesanse možemo da primetimo to zanimanje u anatomiju i proporcije, kao i pravilne perspektive arhitekture na slikama.

Zašto Firenca? Svaki grad-država na teritoriji današnje Italije, je imao svoj specifičan posao.

Pod specifičnim poslom mislimo na zanat koji je najviše zastupljen. Procenjuje se da je oko sedamdeset procenata stanovnika proizvodilo vunu. Sve se to promenilo kada su građani dobili interes za bankarstvo.

Izdvajale su se porodice koje su vladale dobro parama. To je za umetnike dalo novi izvor novca i posla.

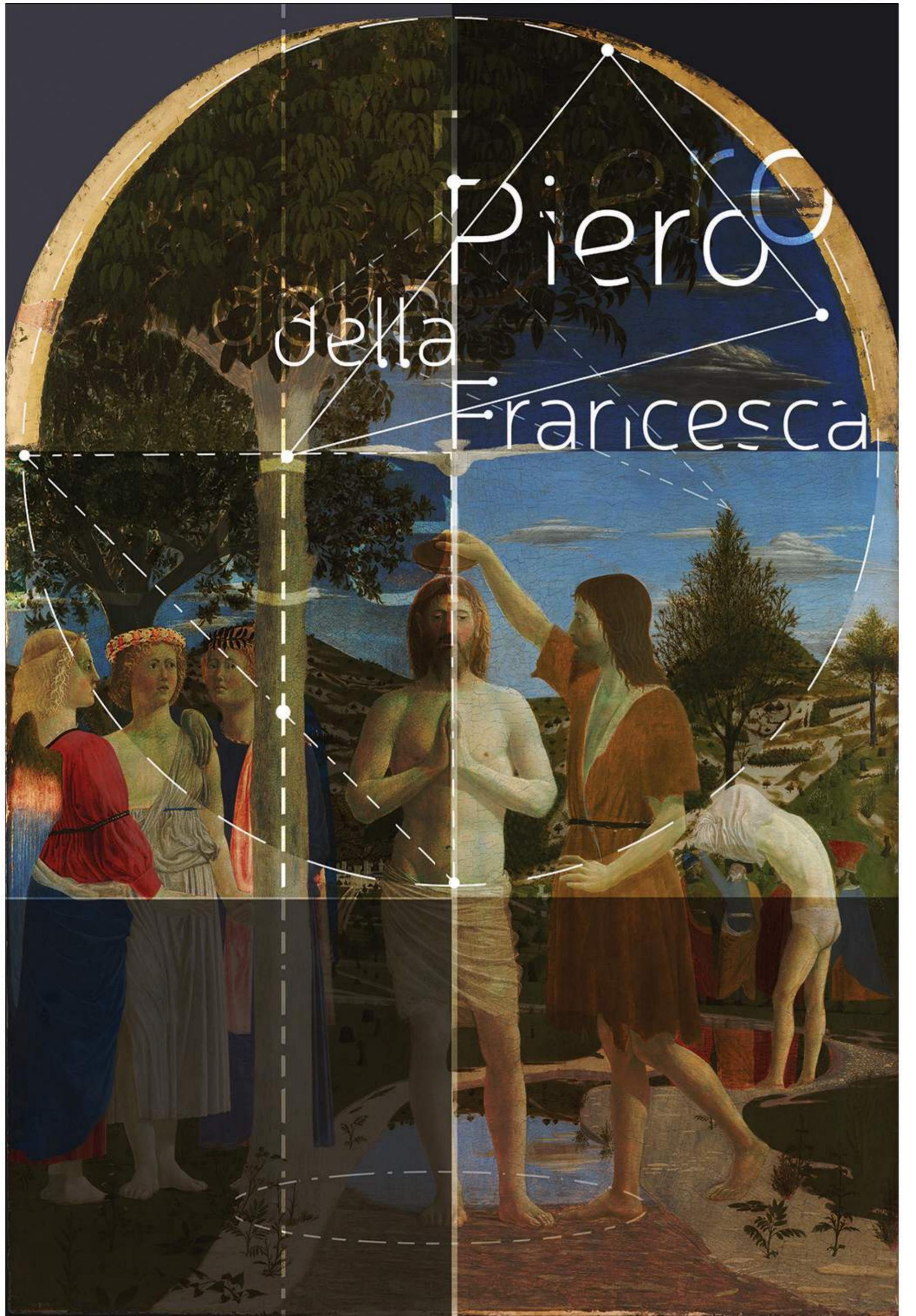
Crkva više nije bila jedina koja je tražila slike. Vrlo često bi i bogate porodice pravile privatnu crkvu i tražile od umetnika da je oslikaju. Zato sama umetnost i može da cveta u ovakom gradu, gde se sloboda i individualnost uvek zapoštjavaju umetnike, ali sada se uvodi pojam privatnih kolekcija i specijalnih narudžbina.

Druga Slika Masacija, "Poreski Novčić", nastala oko 1427. godine i nalazi se u Sta Maria del Carmine. Podeljena u tri dela, priča priču.

Sakupljač poreza traži od Isusa i njegovih učenika porez dok oni nisu imali novaca pri sebi. Isus pokazuje na levi deo slike gde bi u ribinim ustima nastao novčić. Sveti Petar je prikazan na levom delu slike kako sakuplja taj novac. Sakupljač poreza jedini nema oreol, dok traži pare za porez od Isusa Hrista i 12 apostola.

Na desnom delu slike vidimo Svetog Petra kako daje pare poreskom službeniku. U to vreme kada se radila slika, uveden je novi porez na imovinu u Firenci. Takođe, Isus je istaknut na više načina, svi učesnici te scene gledaju u njega, svetlijii je od svih ostalih figura.

Primetićemo da se i senka stvara između njih, slika je nameštena tako da i u stvarnom životu svetlo pada sa iste strane slike i pravi dodatnu iluziju. Vidi se da je umetnik obratio pažnju i na sam enterijer gde bi njegovo umetničko delo bilo postavljeno. Senke se tačno prave iz istog izvora svetla kao i u crkvi, gde je postavljen prozor, dajući bolju iluziju prostora.

Piero della Francesca

Milica Simonović
Dizajn interaktivnih medija

Krštenje Hristovo

Portreti vojvoda iz Urbina

Pjero dela Frančeska je bio italijanski slikar rane renesanse. Rodjen je 1416 godine i preminuo je 1492 godine. Takođe je bio i matematičar, pisac i proučavao je umeće perspektive u slikarstvu. Kroz njegove rade primenio je novi način upotrebe senke i svetla u slikarstvu. Francesko je jedan od retkih umetnika rane renesanse koji je video razne mogućnosti koriscenja svetla i definisanja figure. U Arezzu je naslikao njegovu najvažniju delu. Njegovi radovi su male jasne karakteristike humanizma. Kao matematičar imao je osećaj za geometrijske oblike, skraćenje i za perspektivu i primenjivao je to u svojim slikama i po tome se i razlikovao od drugih slikara.

“Krštenje Hristovo”

Naslikana 1448-1450. Originalno je trebalo da bude deo triptiha. Ovo delo je uradjeno temperama i uljanim bojama na drvetu. Ovo je jedna od poznatijih slika od Frančeske. Na slici se vidi Kako sveti Jovan krstitelj, krsti Hrista. “Krštenje Hristovo” je dobar primer za primenu geometrijskih oblika u njegovim radovima. Provučena je geometrija kroz celu kompoziciju, kao da je kompozicija iskonstruisana skoro. Iznad hristove glave je sveti duh u obliku belog goluba. Hrist je u kontrapostu u sred kompozicije i sa svetim duhom i cincijom sa svetom vodom tacno dele sliku na 2 jednakata dela. Belo drvo pored hrista deli kompoziciju po zlatnom preseku. Postoji i polukruzna linija koja povezuje kompoziciju u krug sa gornjim lukom. Ovo sve zajedno opisuje jedan krug u sred kompozicije koji se ne primećuje na prvi pogled. Linija prati hristovu tkanicu sa struka, Jovanovu ruku i telo coveka u pozadini i stazu u zadnjem planu. Ima horizontalnih linija u kompoziciji. Golub sa oblacima se povezuje u horizontalnu liniju. Pojasi od Jovana i anđela se povezuju kao linija i dele kompoziciju na pola.

“Bičevanje Hrista”

Slika “Bičevanje Hrista” je takođe radjena uljanim bojama i temperama na drvetu. Naslikana je izmedju 1455-1460 godine. Cela kompozicija je matematički iskonstruisana.

Univerzitet Metropolitan,
2017

Pjero dela frančesko je bio matematičar pored toga što je bio i umetnik. Perspektiva je prenaglasena. Prikazana ekstremna linearna perspektiva, koja je vazna odlika rane renesanse i stil Pjera Della Frančeska. Prikazuje se momenat hristovog bičevanja. Kompozicija je jasno podeljena na 2 dela. Beli stub na sredini i bele pločice na podu dele slike tacno na pola. U levom delu slike prikazan je Hrist kojeg bičuju, a na desnom delu stoje 3 figure koje razgovaraju i izgledaju kao da nisu u istoj sceni. Ostavlja utisak kao da su 2 potpuno odvojene slike. Bičevanje Hrista je u pozadini, u drugom planu. 3 figure su u prvom planu i delimično ignoriraju hristovu patnju u pozadini. Danas se ne zna tačno šta znači ova slika, niti ko su te 3 figure na slici. Postoje samo teorije.

Portreti Federica Da Montefeltra i Battista Sforza iz ufficija

Federico Da Montefeltri je bio vojvoda Urbina. Battista, njegova supruga je umrla pre nego što je naslikan njen portret. Naslikana je da bi Federiko imao sliku žene i da je ne zaboravi. Naslikani su iz strogog profila, sa jasnom crtom lica. Pjero sprovodi geometrijske oblike kroz rad kao što je karakteristično za njega. Federico i Battista su obučeni formalno i u lepim odelima. U pozadini ima dosta detalja i izgleda kao da je pogled iz ptičje perspective (kao sa balkona). Portreti iz profila su obično naslikani da gledaju na desno, ali portret Federika gleda na levo što nije uobičajno. Postoji šanca da Federico je imao povredjen nos sa jedne strane lica i da nije imao jedno oko i da je to jedan od razloga zasto gleda na levo. Takođe je okrenut da gledaju jedan u drugog. Sforza je naslikana sa jako visokim celom jer nekada su smatrali žene sa visokim čelom kao standard za lepotu.

Albrecht Dürer

Dunja Ilinčić
Grafički dizajn

Autoportret s predelom , 1498.

Melanholija I , 1514.

Adam i Eva , 1507.

Albreht Dürer je rođen 21.maja 1471. godine u Nürnbergu.U ovaj grad je početkom četrdesetih godina iz Mađarske je dosao njegov otac kako bi učio kujundžijski занат.Kasnije se oženio čerkom jednog uvaženog građanina ,koja je pored Albrehta rodila još sedamnaestoro dece. U svom dnevniku pod nazivom Porodični hronika Dürer je pomenuo da je njegov otac smatrao da je veoma darovit te ga poslao u školu gde je on vrlo brzo i lako naučio da čita i piše,zatim ga uzeo u radionicu da uči njegov zanat.lako je obavljao poslove u radionici ništa nije moglo da se poređi sa njegovom željom za crtanjem.Vrlo brzo otac je prihvatio tu činjenicu i poslao ga kod slikara i skulptora Mihaela Volgema. Tada je imao petnaest godina.

Po povratku sa učeničkog putovanja,u gradovima gornje Rajne,koje je bilo obavezno za dobijanje zvanja majstora,Dürer se pod pritiskom oči ženi devojkom Agnes Frajd,udato Dürer.Ubrzo posle svadbe Dürer odlazi u Italiju,gde najviše vremena provodi u Veneciji.Italija ga je fascinirala iz razloga što je renesansa tada u njoj cvetala dok je Nemačka i dalje bila pod uticajem srednjeg veka.

Odmah pošto se vratio u rodni Nürnberg 1495.godine Dürer otvara svoju radionicu.Tu je pravio crteže na osnovu kojih su njegovi učenici pripremali drvoreze(ksilografiju).Tri godine kasnije,1498.,Dürer je objavio seriju gravira pod nazivom Apokalipsa kao i još mnogo značajnih dela iz oblasti grafike.Tako Dürer postaje slavan širom kontinenta.U jesen 1505.godine slikar ponovo odlazi u Veneciju.Podaci o ovom putovanju nalaze se kako u Dürerovoj Porodičnoj hronici, tako i u njegovim pismima Pirkhajmeru.Veliki deo vremena u Veneciji Dürer posvećuje izvršenju narudžbina imućnih građana i stvara uglavnom,gravire,pošto ne želi da rizikuje.Pojavljuje se čuveni Praznik brojanica,na nagovor Dürerovog prijatelja,koji je postao pravi trijumf "severnjaka" u Italiji.

Senat Venecije predlaže Düreru godišnju rentu od dvesta florina pod uslovom da prihvati državljanstvo Mletačke republike,međutim,Dürer odlučuje da se vrati u domovinu.

1507.godine i za 175 zarađenih zlantnih forina kupuje kuću u kojoj će živeti do smrti.I dalje radi svoje inzvarene gravire osim toga radi na udžbeniku za slikare početnike.Tema udžbenika je teorija umetnosti,kako bi jednog dana nemački majstori dostigli Italijanske ne samo po tehnički nego i po pitanju obrazovanja.

Narednih godina Dürer će raditi na dvoru cara Maksimilijana I gde izvršava najrazličitije narudžbine,odd crteža,portreta do projekta spomenika Albrehtu Harbuškom. Posle smrti cara Dürer prestaju da plaćaju godišnju rentu.Nakon toga on je krenuo pravo u Amsterdam,na putovanje koje se odužilo godinu dana po Nizozemskoj.

Karlo V obnavlja isplatu doživotnih prihoda Düreru,i slikar se vraća u Nürnberg.Poslednji period svog života umetnik posvećuje pisaju teorijskih traktata:1525.godine objavljuje Upustvo za merenje šestaram i lenjirom,1526. Upustvo za utvrđivanje gradova,zamkova i tvrdjava,a dve godine kasnije Četiri knjige o proporcijama čovekovog tela.

Veliki slikar i teoretičar umetnosti Albreht Dürer umro je 6.aprila 1528.godine. Na njegovoj nadgrobnoj ploči uklešan je natpis :"Ovdje je sahranjeno sve što je bilo smrtno u Albrehtu Düreru."

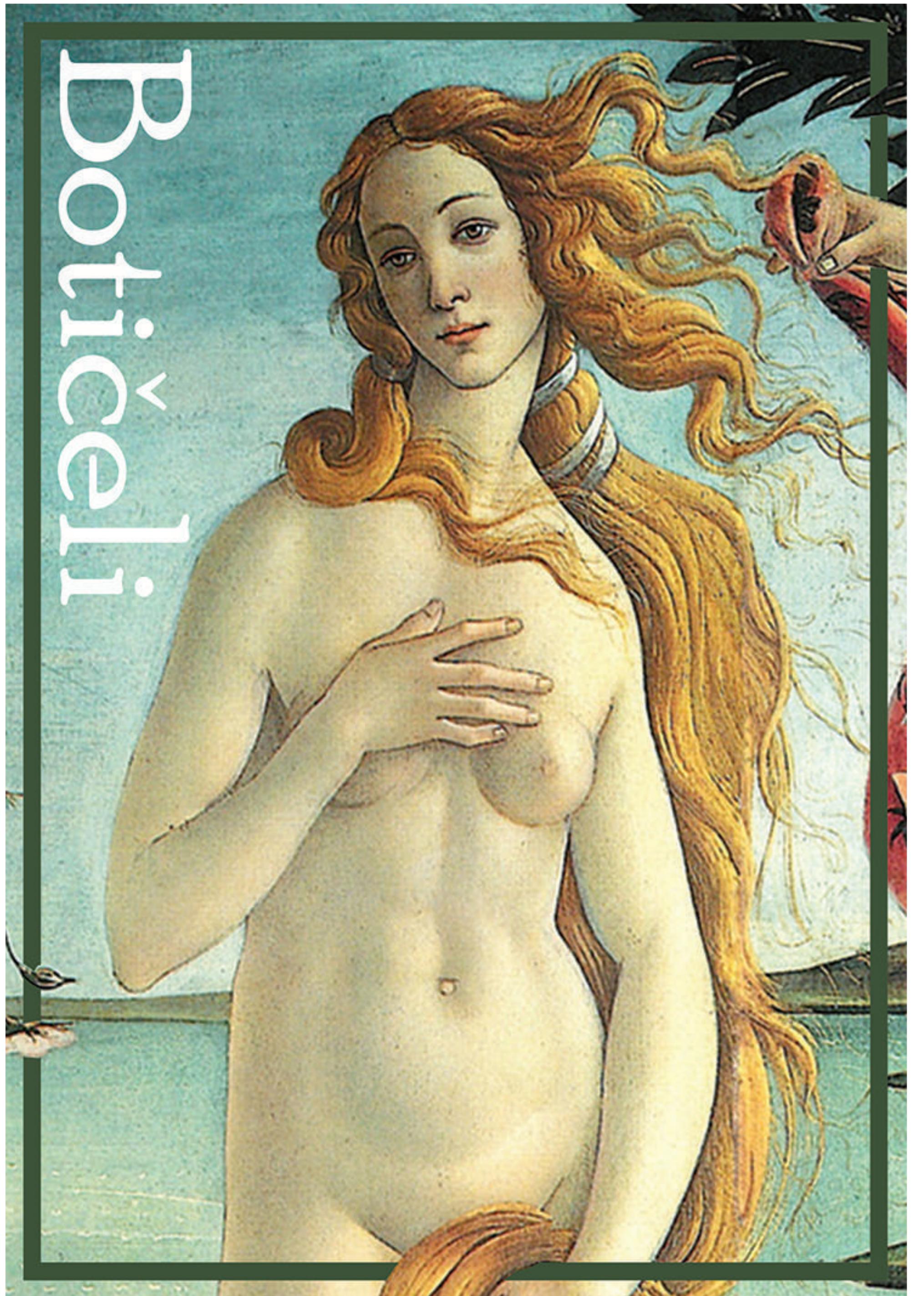
Autoportret s predelom nastaje godine 1498. Neverovatan uspeh Apokalipse donosi Düreru slavu.Više nije slikar početnik i njegova sigurnost se odražava u Muzeju Prado,u Madridu.Tu se vidi da je Dürer osoba koja poseduje visoki intelektualni i umetnički status,takođe,renesansni pristup tumačenju ličnosti umetnika.

Melanholija(1514)

Veoma važno mesto u Dürerovom stvaralačkom nasleđu imaju gravire Vitez,Smrt i Đavo,sv.Jeronim u čeliji,Melanholija.Melanholija je najzagovornija i najviše značajnija gravira iz ovog ciklusa.Razlikovala se u tri tipa melanholije.

Njegova gravira Adama i Eve (1507) nastala je pre njegovog drugog putovanja u Veneciju a slikarski diptih odmah po povratku u Nürnberg. Na graviru su prikazani prvi muškarac i žena u rajskom vrtu.

Botičeli

Sandro Botičeli

Milena Stefanović
Grafički dizajn

"Proleće", 1478, Ufici, Firena

"Portret Simonete Vespuči", 1490, Milano

"Čudesno obožavanje", 1475, Ufici, Firena

Njegovo puno ime je Alessandro Marijano Filipepi. Botičeli je nadimak koji je dobio od brata što u prevodu znači "malo burence". Rođen je 1445 u Firenci. Bio je italijanski slikar firentinske skole ranog renesansnog slikarstva. Slikao je teme iz grčke mitologije i alegorijske slike u duhu humanizma. Na početku je učio zlatarki zanat. Kasnije ga otac povezuje sa Filippom Lipijem i postaje njegov učenik. Filipov uticaj se vidi na slikama Bogorodice koje je Botičeli slikao. Bio je i pripravnik u radionici od Andree del Verrocchia, gdje je pored njega radio i Leonardo da Vinci; potom i kod Andrea del Pollaiola. Prvo priznanje dobija u svojoj lokalnoj crkvi Ognisanti, sa delom Sveti Augustin, za koje se borio (uspešno) s Domenicom Ghirlandaiom i njegovim Jeromeom na drugoj strani, "glava sveca je izražajna i profinjenih misli" (Vasari). Godine 1470. otvara svoju neovisnu radionicu, a Lorenzo de Medici ubrzo uvida njegov talent te ga zapošljava. Kasnije ga papa Sikst IV zove da sa ostalim umetnicima oslika novoizgrađenu Sikstinsku kapelu. Botticelli je prvi od talijanskih slikara koji je izradio crteže za ilustraciju Danteove Božanstvene komedije. Radio je i kartone za tapiserije koje se danas nalaze u Viktorijinom i Albertovom muzeju u Londonu. Utjecao je na Johna Ruskina i pre-rafaelite u Engleskoj.

Smrt Lorencu Medičiju predstavlja kraj zlatnog doba fiorentijskog slikara a počinju društveni i religijski neredi. To je bilo vreme kada je Firencom zavladao sveštenik Savonarola. Pod njegovim uticajem Botičeli sliku samo religijske teme.

Neke od najpoznatijih njegovih slika su :

"Simoneta Vespuči" - Bila je njegova muza i smatrana najlepšom ženom tog perioda. Ljubavnica Đulijana Medičija, brata Lorenca Veličanstvenog i žena čuvenog Ameriga Vespučija.

"Čudesno obožavanje" - Slika je rađena za Gasparu de Lama. Na njoj se nalaze Simoneta koja je predstavljena kao Bogorodica, Lorenc i Đulijano Mediči. Ova slika na neki nacin predstavlja porodično stablo Mediči porodice. Ovo je jedina slika na kojoj se nalazi autorov autoportret.

"Rođenje Venere" – Simoneta Vespuči je predstavljena kao Venera. Levo se nalaze bogovi vetrova a deso ninka koja dočekuje Veneru. Prikazan je nepravilan oblik tela Venere..

"Primavera" – Levo na slici nalazi se Merkur, simbol mira. Predstavio ga je kao Đuliana Medičija. Pored njega se nalaze devojke koje igraju a jedna ood njih je predstavljena kao Simoneta Vespuči. U sredini je Venera a iznad bog ljubavi. Pored je proleće a skroz desno nalazi se bog vetra koji otima devojku.

Ostali njegovi radovi su : "Đulijano Mediči", "Fortitude", "Portret čoveka sa Rimskom medaljom", "Madona i dete", "Annunciazione di Cestello", "Madonna in gloria di serafini" ... Sa poslednjim Medičijem završava se zlatno doba slikara i počinje društveni i religijski neredi. Firencom Počinje da vlada Savonarola, Sveštenik i propovednik koji je naredio spaljivanje slika i knjiga koje je smatrao moralno izpaćenim. Pod njegovim utajem Sandro Botičeli počinje da slika samo religijske teme.

"Kletva" – Predstavlja jak osećak drame, stvara se slika suda gde je krivac antički svet. Nova i uznemirena politička i društvena situacija u Firenci nakon dolaska Savonarole na vlast koje je oštro napao običaje i kulturu vremena, predviđajući smrt i dolazak božanskog suda.

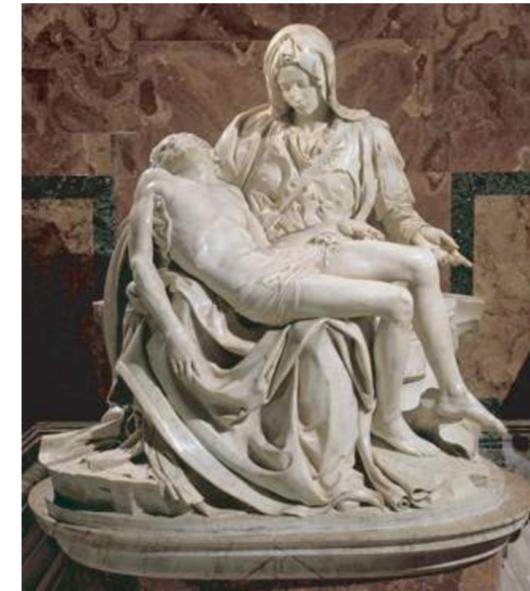
Nakon Savonarole prestaje da slika i postaje skitnica a za to vreme Leonardo slika "Monalizu" a Mikelanđelo stvara "Davida".

"Postaje neki matorac koji prosi za čašu vina, gegajući se po ulicama Firence sa dva štapa , pričajući nepovezane rečenice , stranac u sopstvenom gradu, neprepoznatljiv od većine ljudi" . Danas je smatrana najosećajnijim likom renesanse . Ne zna se gde je tačno mro ali je upisano u opštini dan smrti 17 maj 1510 godine. Telo mu se nalazi u crkvi Onjisanti u Firenci.

Mikelandđelo

Andela Knežević
Grafički Dizajn

Pieta (1498)

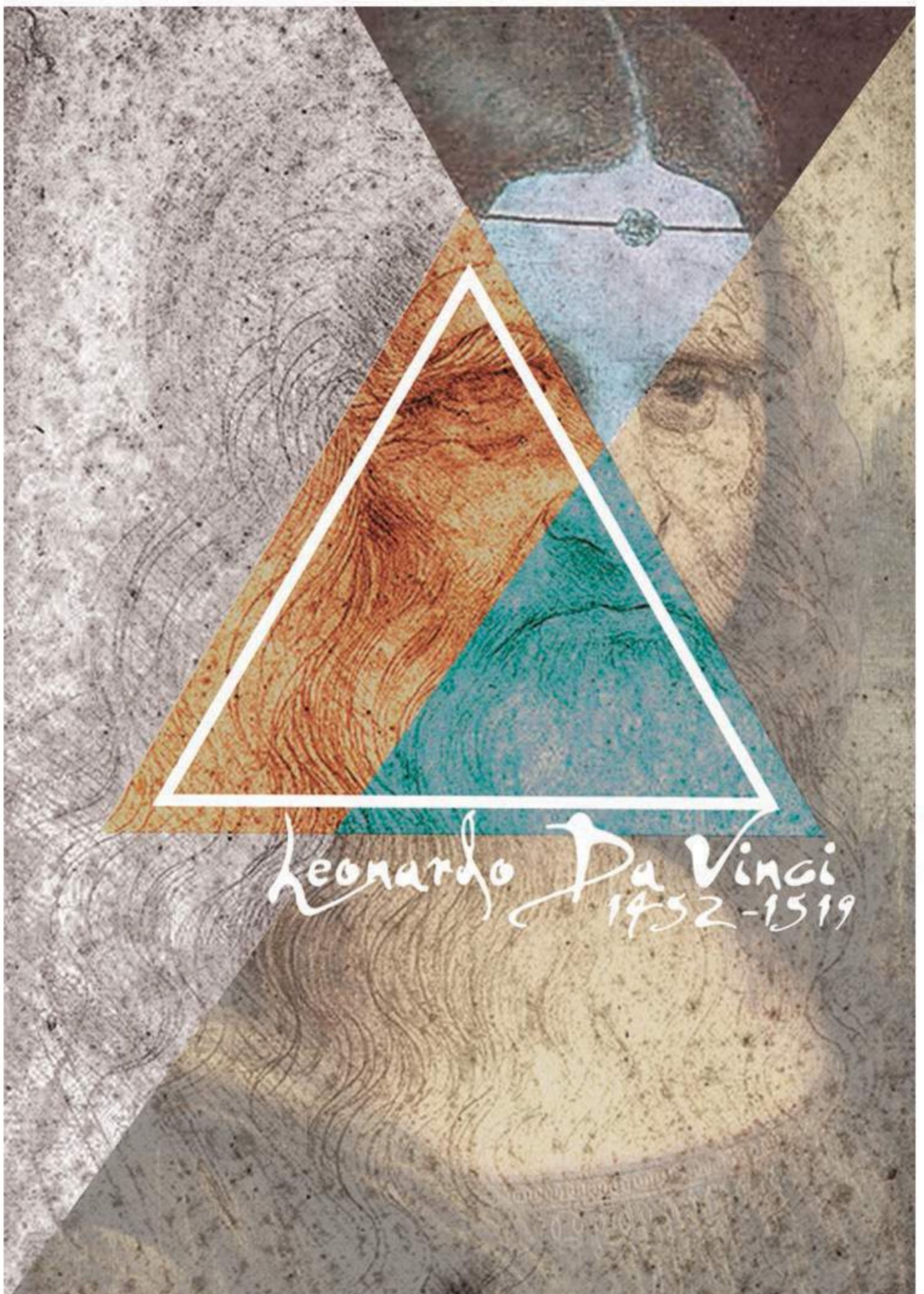
Stvaranje Adama (1512)

Mikelandđelo Buonaroti (Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni), Italijanski renesansni vajar, slikar, arhitekt i poeta smatra se jednim od najvećih umjetnika svih vremena. Rođen 6. marta 1475. godine u Kaprezu, u Firentinskoj Republici, a umro je 18. februara 1564. godine u Rimu. Ostajući vezan za istorijsku stvarnost XVI veka, Mikelandđelo se projektuje izvan okolnosti tadašnjeg vremena i predstavlja dubinsku svest savremenog čoveka, smatra Stefano Cufi. Veliki broj njegovih dela iz slikarstva, vajarstva i arhitekture danas su među najpoznatijim u istoriji umetnosti. Za razliku od Leonarda da Vinčija, za koga je slikarstvo bilo najimplementiranije od svih umetnosti, jer je obuhvatala sve vidljive aspekte sveta, Mikelandđelo je bio vajar do srži svog bića ili tačnije klesar mermernih statua. Umetnost za njega nije bila nauka, već pravljenje čoveka, slično Božanskom stvaranju.

Vajarstvo Mikelandđelo, koji je opisao strepnje i radosti umetničkog stvaranja, rečitije nego iko drugi, govori o "oslobađanju figure iz mermerna u kojem je zarobljen". To bi se moglo shvatiti kao da je proces klesanja statue počinjao time što je pokušao da pred svojim očima izazove sliku figure u grubom pravolinijskom bloku kakav mu je stigao iz kamenoloma. Moglo bi se lako predpostaviti da u početku on nije video figuru jasnije nego što čovek vidi nerođeno dete u majčinoj utrobi, ali možemo i da verujemo da je jasno video pojedine "znače života" u samom mermenu. – koleno ili lakat kako se probijaju ka površini. Potom, kako bi realizovao tu naslućenu sliku, napravio bi bezbroj crteža, a ponekad i male modele u vosku i glini, pre nego što bi se odužio da počne sa klesanjem mermerna, jer je znao da je to poslednja bitka između njega i materijala. Ponekada ni nije baš dobro naglađao, a kamen nije hteo da pusti na slobodu neki važan deo svog "zarobljenika", pa je tako poražen, ostavljao svoja dela nezavršena. Tako zvana "nedovršena" Mikelandđelova dela daju posebnost i veliki doprinos vajarskoj umetnosti, a Mikelandđela u potpunosti izdvajaju od drugih svetskih umetnika svih vremena, odnosno doprinose njegovoj genijalnosti istovremeno zadaju posebno težak zadatak kritiči.

Slikarstvo Mikelandđelo je posle velikih pritisaka Julija II popustio i prihvatio da se posveti obimnom slikarskom poslu, budući da se u duboko duši osećao vajarom, a ne slikarom. Nije bio oduševljen svojim novim poslom, a pogotovo projektom koji mu je prvobitno bio nametnut, jer je smatrao niz od dvanaest džinovskih skulptura apostola monoton i oskudnim. U maju 1508. godine nakon papinog odobrenja, počinje novo zaduženje s nekolikom saradnika, ali nezadovoljan njihovim radom, otpušta ih, suočavajući se s velikom tavanicom samo uz pomoć mladića koji su obaljali tehničke poslove. Stolice za apostole koje su pretvorene u sedam proroka i pet sibila postaju stožer razvijene arhitektoniske structure, na čijem se vrhu, duž zakrivljenog dela svoda, otvara devet priča iz postojanja, od Odvajanja svetla od tame do Nojevog pijanstva. Četiri pandativa sadrže biblijske price, dok trougaoni pandativi i lunete iznad prozora sadrže likove Hristovih predaka. Mikelandđelo je iznenađujućom brzinom završavao radeve, tolikom da je svaku lunetu oko prozora završavao za samo tri dana. Svod je svečano ovoren na dan Svih svetih 1512. godine. Sve do Mikelandđela, Bog je uglavnom prikazivan kao jedna ruka koja je kroz oblake bila usmerena prema zemlji. U Sikstinskoj kapeli nalazi se prva reprodukcija Boga prikazanog s mišićavim tijelom i licem uokvirenim dugom bijelom bradom. Prikazan je kao grčki bog Jupiter. Dr. Frank Lynn Meshberger 1990. godine napisao je u časopisu Severno-američkog medicinskog udruženja da su likovi i senke koje se nalaze iz Božije odeće i andela oslikane u obliku ljudskog mozga. Prema njegovom mišljenju to je bio način na koji je Mikelandđelo simbolički prikazao prelaz inteligencije od Boga ka čoveku.

Mikelandđela su još za života smatrali najvećim umetnikom svog vremena. Međutim, u današnje vreme Mikelandđelo se smatra jednim od najvećih umetnika svih vremena. Veliki broj njegovih dela iz slikarstva, vajarstva i arhitekture su među najpoznatijim u istoriji umetnosti, a neke od njih smo dotakli u ovom radu, kao naprimjer Pijetu, Pijetu Rondanini freske Sikstinske kapele u Vatikanu koje danas predstavljaju njegova najpoznatija dela, iako je sebe smatrao vajarem.

Leonardo Da Vinči

Madona sa karanfilom (1478—1481)
Alte Pinakothek", Minhen, Nemačka

Portret dame (1495 —1498)
Luvr", Pariz, Francuska

Madonna Litta (1490)
Ermitaž, Sankt Peterburg

Leonardo Da Vinči biva rođen 5. aprila 1452. godine, kako nas obavješava njegov deda Antonio. U beležniku napominje da je rođen u subotu u 3 noću i da ga je krstio pop Pjero.

Leonardo je bio sin beležnika Pjera, rođen iz vanbračne veze sa seljankom Katarinom koja se kasnije udaje za čoveka, zvanog Kavgadžija.

Živeo je bez majke, sa ocem, sve dok se njegov otac nije oženio Firentinkom Albijerom di Đovani Amadori koja ga je prihvatile kao svog sina. Ona rano umire, ali njegov otac se ženi još tri puta i ima ukupno dvanaestoro dece.

Rastao je na poljima okružen prirodom. Kada je već imao sedamnaest godina, otac odlazi kod prijatelja Andree del Verokija da ga pita da li je njegov sin dovoljno talentovan za crtanje, i ovaj ga odmah upisuje u svoju radionicu. Tamo je izučavao slikarstvo, vajarstvo, drvodeljstvo, kao i topljene metalne. Prvi put se ističe sa radom „Predeo sa rekom“ gde oslikava polja doline Arna sa žbunjem, stenovitim bedemima i magličastom atmosferom. Prvi put u slikarstvu prirodn elementi, neposredno su posmatrani, ne kao dekorativni elementi ili pejzažna pozadina portreta, već kao neosporni protagonisti. 1476. Leonardo i Verrocchio po narudžbini su naslikali sliku Hristovog krštenja. Leonardo je naslikao prednjeg anđela i pejzaž. Razlika između ova dva umetnika vidi se u izradi anđela.

Oko 1482. godine do 1499. godine je radio za Ludovica Sforzu ojvodu u Milandu gde je osnovao i vlastiti atelje sa učenicima. Tokom rata Milandu se predao bez otpora i 1498. Sforza je bio svrgnut. Leonardo je ostao u Milandu sve do vremena kada je video kako francuski streliči lukovima treniraju na njegovom modelu skulpture „Gran Cavallo“ u polovičnoj veličini i otišao je onda najpre u Mantovu pa zatim u Veneciju. U Firencu se vratio aprila 1500. godine. Od 1513 — 1516. živeo je u Rimu gde je u to vreme delovao slikar Raffaello Santi i Michelangelo iako sa njima nije održavao kontakte smatra se da je izvršio odlučujući uticaj na preseljenje skulpture Davida — majstorskog dela Michelangela. Zbog toga Michelangelo nije bio po svemu oduševljen. Umro je u Francuskoj u gradu Amboaz u zamku Klo-Lise i u skladu sa njegovom poslednjom željom njegov kovčeg je pratilo 60 prosjaka, sahranjen je u kapeli zamka Amboaz.

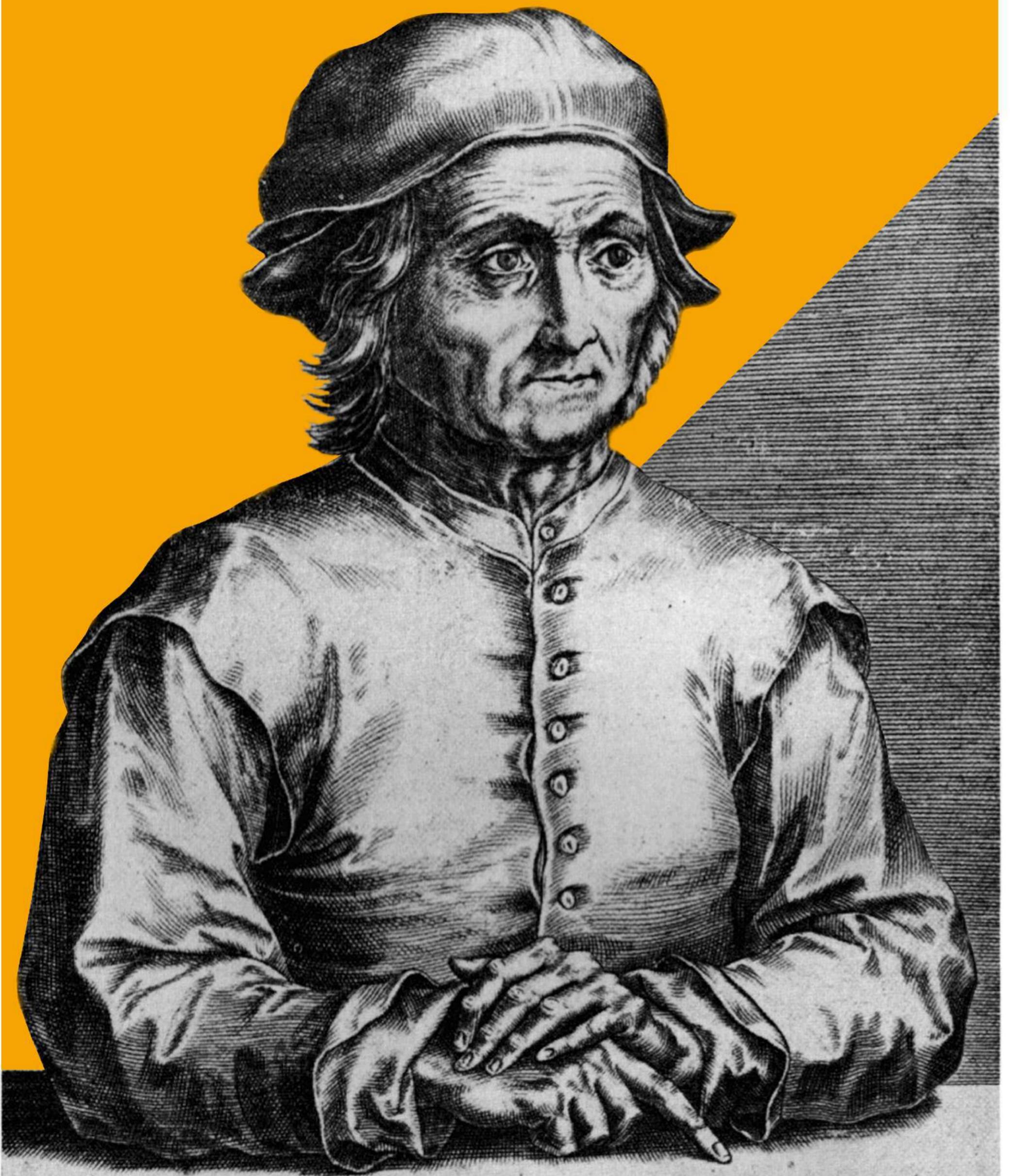
Univerzitet Metropolitan,
2017

Leonardo je jako poznat zahvaljujući svojim slikama i majstorskom slikom kao što je Posljednja večera koja je naslikana 1498. godine i „Mona Liza“ (koja je poznata i kao „La Gioconda“ na italijanskom ili „La Joconde“ na francuskom jeziku) koja se nalazi u Luvru u Parizu i naslikana je 1503 — 1506 —tih godina i ako se vode polemike dali je ovu sliku napravio sam ili zajedno sa nekim od njegovih učenika. Do današnjih dana je sačuvano njegovih sedamdeset slika ali ni jedna njegova skulptura. Leonardo je često planirao velike slike sa velikim brojem projekata, nacrta i skica ali nisu bile završene. Godine 1481 bio je poveren da napravi sliku „Klanjanje tri kralja“ ali sliki nije zavšio kada odlazi u Milano. U Firenci je bio poveren da napravi veliku i opsežnu sliku „Bitka kod Angiarija“, dok je njegov rival Michelangelo trebao da napravi sliku na suprotnoj strani zida. Posle razrade u nebrojanim skicama on je napustio slikanje iz tehničkih razloga.

U njegovom radu centralna figura se nalazi napred i sve je podređeno njoj, dok su ostale figure i predmeti u pozadini, grupisani tako da još više ističu centralnu figuru. Njegove stilске inovacije su još uočljivije u Tajnoj večeri, gde je jednu ustaljenu temu prikazao na sasvim drugačiji način. Umesto da 12 apostola predstavi kao individualne figure, on ih grupe u grupe koje okružuju Hrista kao centralnu figuru. Sasvim pozadi, kroz prozor je prikazan pejzaž. Da Vinči apostole i Hrista prikazuje u momentu kad Hrist objavljuje Judinu izdaju, i na gotovo realistički način prikazuje različite emocije apostola, zaprepašćenih ovom vešću.

Da Vinči je uticao na skoro sve kasnije umetnike visoke renesanse, a pre svega na Rafaela. U potpunosti je izmenio milansku školu, a uticao je i na škole u Parmi, Firenci i drugim renesansnim centrima. Iako je Leonardo stvorio relativno mali broj slika (od kojih je veliki broj nedovršen), on je ipak jedan od najuticajnijih i najinovativnijih umetnika Renesanse. U njegovom ranom periodu, slikarski pravac koji je sledio nije se mnogo razlikoval od stila njegovih učitelja, da bi sazrevajući, Da Vinči vešt odbacio rigidan način tretiranja figura i objekata, i praktično ih oziveo, koristeći sfumato, svoju nadaleko popularnu tehniku.

HIERONYMUS BOSCH

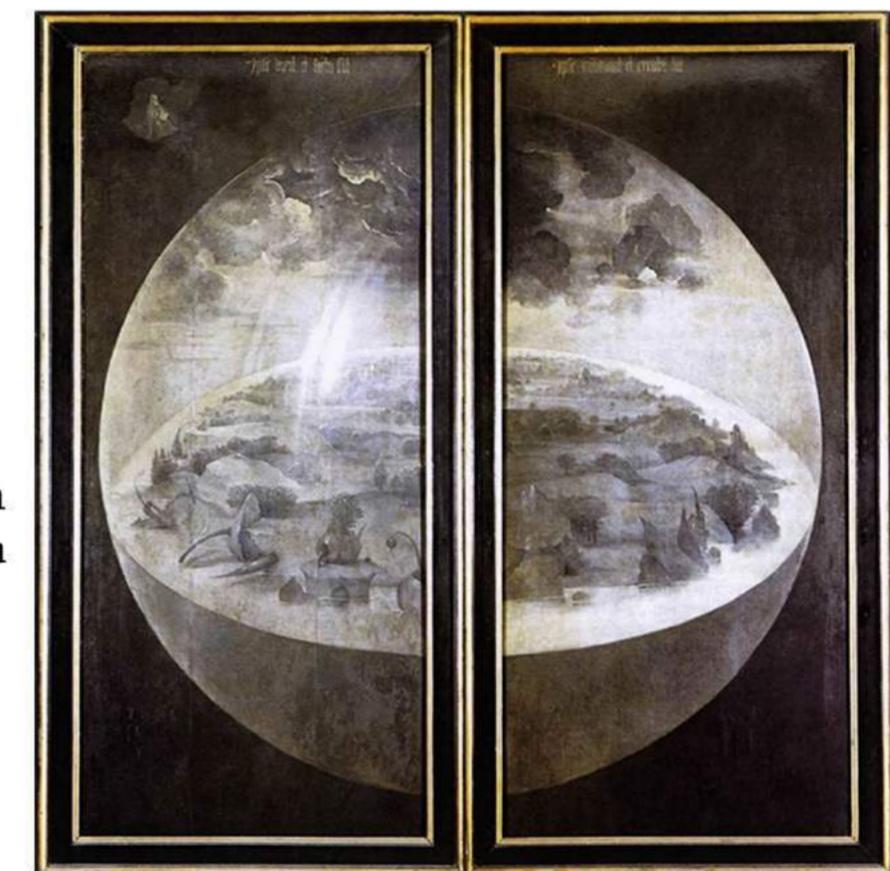

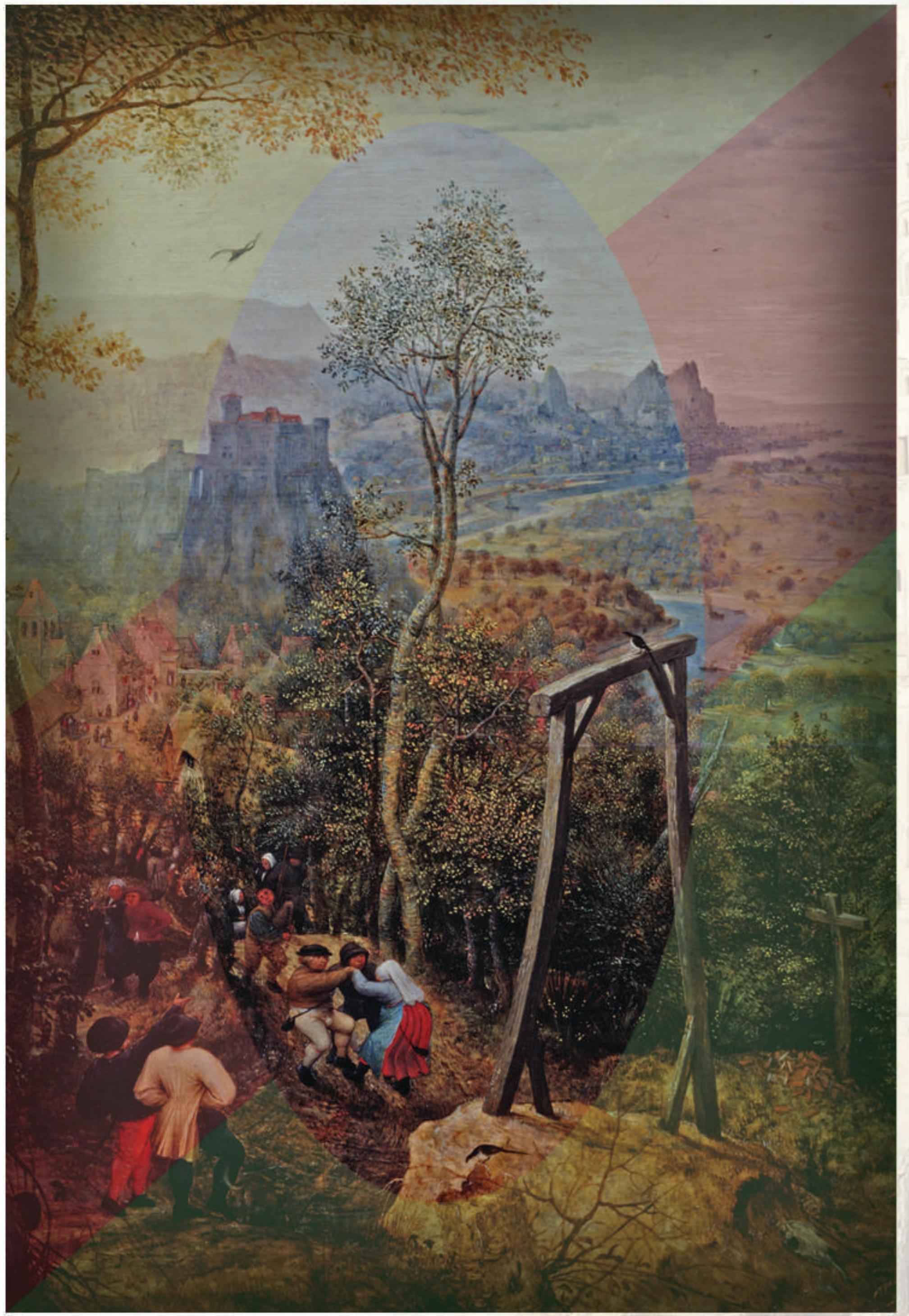
Hieronymus Bosch

Aleksandar Nedović

Dizajn interaktivnih medija

Kulminacija Boschove slikarske umetnosti predstavlja triptih Vrt uživanja, delo koje po svojoj originalnosti nema premca u svom vremenu. Oko njegovog značenja mnogo se raspravljalo i još danas raspravlja. Imo snažnu moralnu poruku koja je u osnovi gotovo svakog Boschovog dela. Na zatvorenim krilima triptiha je naslikan prikaz Zemlje koja kipti od još neuobičenog života. Na tri panoa otvorenih krila triptiha naslikani su zamaljski raj sa stvaranjem Eve, od koje potiče prvi grijeh, Vrt uživanja kao ovozemaljski život prožet grehom i pakao kao neizbežna kazna za ljudske grehove. Pakao u kojem su muzički instrumenti prikazani kao sprave za mučenje, umetnikov autoportret u obliku šupljeg drveta u sredini kompozicije, zaokružuju i završavaju priču o grehu. Mali prostor slike je ispunjen stotinama likova. Minijaturističke sposobnosti umjetnika omogućuju mu da prostor ispuni velikim brojem likova nagih muškaraca i žena spojenih sa pticama, voćem, cvećem ili morskim životinjama. Prikazana su i dva različita izvora. U Zemaljskom raju neobičan izvor u obliku poznogotičkog spomenika ružičaste boje okružen je egzotičnim životinjama. Izvor u Vrtu uživanja predstavlja preljudbu, plavosive je boje u obliku globusa oko kojeg plivaju nagi grešnici. On prikazuje ljudski život kao beskrajno ponavljanje prvog grijeha Adama i Eve. Svi smo osuđeni da budemo robovi svoje požude.

Piter Brojgel

Grgur Stojanović
Dizajn Interaktivnih Medija

Velika riba jede male (1556)

Triumf smrti (1562)

Mizantrop (1568)

Piter Brojgel stariji živeo od 1525/1530 do 1569, bio je najveći član velike i važne južno nizozemске porodice umetnika aktivne četiri generacije u šesnestom i sedamnestom veku. Dugo je živeo u Antverpenu koj je bio centar objavljuvanja u Holandiji, gde je Brojgel doneo humanistički duh tradicionalnim temama i hrabro je pravio nove. Bio je jako inventivan slikar i crtač, radio je i štampane radove i to je posle njegove smrti ostavilo jak i dugotrajan uticaj na druge umetnike.

Brojgel je bio rodjen blizu Brede negde izmedju 1525 i 1530, početkom života je bio u Antverpenu gde je postao majstor u slikarskom Savezu Svetog Luke izmedju 1551 i 1552. Posle putovanja u Italiju, započeo je dugogodišnju saradnju sa Herenim Kokom, čija izdavačka kuća u Antverpenu u Četiri Vetrta, je proizvodila štampane radove o mnogim temama od parabolici do pejzaža. Izmedju 1555 i 1563, Brojgel je napravio preko četrdeset dizajnova za gravure koristeći jaku potražnju slika u stilu Herenimus Boša. Brojgelov rad Velika riba jede malu (1557) je bila prepisana Bošu u Kokovoj štampi, mada u sve ostale radove brojgel je upisivao Brojgel Izumitelj, napravio je rad Nizozemske Poslovice to je prištavljalo preko sto poslovica u poznatom prizoru flamanskog grada, ova slika mu je bila jedna od naj popularnijih zna se barem za šesnest kopija. U religijskim dešnjicama kao što su Pad Ikara Brojgel je povecao vidike geldaocima da naslovne akcije su samo deo zapanjujuće velike vizije prirodnog i kultibisanog sveta.

Brojgelovih dela fokusiralo se na živote flamanskih seljaka sto mu je dodelilo nadimak Seljak Brojgel, kao i reputacija da se rodio kao seljak i ako to nije dokazano. U Beču na letnjem festivalu Brojgel je prestatvo ljudi kako su na festivalu naručito obraćajući pažnju na njihova odela i kostime kao i na njihove gestove proslavnika.

Mada i ako su ova dela dokaz za Brojgelovu pažnju na sitnice i oko za detalje potvrđuje njegovo zanimanje za seoskim životom, ona su daleko od jednostavnih rekreacija svakodnevnog života to su jake kompozicije predvino organizovane i iskontrolisane pokazuju sofisticirani umetnički dizajn.

Brojgel je ustvari uglavnom radio za skolare, bogate biznismene i poznavaoce umetnosti, bio je u dobrim odnosima sa nekim od naj istaknutijih nizozemskih humanista, uključujući i kartografera Abramha Orteliusa i izdavačem Kristofom Plantin.

Debata oko brojgelovog seljačkog slikarstva umalovažava kompleksnost i originalnost njegovih koncepta. Brojgelovo korišćenje pejzaža sprečava laku interpretaciju i pretstavlja umetnikovu inovativnost. Brojgel je uspeo da razdvoji svoj pejzaž od njegove ikonografske tradicije i dostigao je savremene i oplijive vizije prirodnog sveta.

Brojgel je takođe uradio za bogatog trgovca Nikles Jongelnika (osobu koja je u tom trenutku imala već šesnes njegovih dela) delo Sezone od kojih je pet preživelo Tmuran dan, Povratak stada, Lovci u snagu, kosidba i žetva. I ako uzemljen u kalendaru Brojgelovi radovi se fokusiraju na atmosferu i transformaciju pejzaža, ova panoramična dela pokazuju samo promičljivu i univerzalanu viziju sveta ta vizija pogadja sve radove od njihovog stvaraoca Pitera Brojgela starijeg.

ARHITEKTURA BAROKA

Arhitektura Baroka

Đorđe Jevtić
Grafički Dizajn

Santa Susanna, Rim, Italija

Auberge De Castille, Valeta, Malta

Univerzitet Valjadoid, Valjadoid, Španija

Tema se fokusira na arhitekturi Baroka u Italiji odakle je i krenuo pokret Baroka. Pored toga se spominje i Malta, Španija i Portugalija.

Arhitektura Baroka je u stvari stil gradnje u eri koja se nazivala Barok. Počeo je u kasnom 16. veku u Italiji, i krenuo da se razvija najviše zahvaljujući papama Urbanu VIII, Inočentiju X i Aleksandru VII koji su bili pape od 1623. do 1667. godine. Glavni umetnici koji su gradili u ovom periodu su Đan Lorencio Bernini, Frančesko Boromini i Pijetro da Kortona.

Glavne karakteristike Baroka u palatama su bile te da su ih gradili kao male gradove. Bili su velelepni i imali su pravi duh urbanizma u arhitekturi. Najbolji primer Barokne palate je Versaj.

Glavne karakteristike Baroka u crkvama su bile te da su težili što većim efektkima. Centralni tip osnove je bio naglašen kupolom. Insistira se na raščlanjivanju, slojevitosti i plastičnosti unutar okvira osnovnog nesimetričnog oblika. Takođe se pojavljuje jak sukob volumena i prostora.

U Italiji prva građevina koja je odstupala od Manerizma bila je crkva „Santa Susanna“ koju je sagradio Karlo Moderno. Bilo je dosta elemenata koje su dodavale na kompleksnoslužbenu građevinu, ali se nije odstupalo od osnovnih pravila izgradnje tog perioda. Takođe značajna građevina u Italiji je i „Santa Luca E Martina“ koju je sagradio Pietro da Cortona oko 1635. godine. To je bila prva građevina u Baroku sa kružnom fasadom. Trg Svetog Petra je isto bio deo Barokne arhitekture. Sagradio ga je Đan Lorencio Bernini, gradio ga je u periodu od 1657. godine do 1667. godine. „San Carlo alle Quattro Fontane“ je građevina koju je izgradio Frančesko Boromini. Dosta je odstupala od standarda tog vremena i najpoznatija je Barokna građevina. Na severu Italije najpoznatija građevina je „Basilica di Superga“ koju je sagradio Filippo Juvarra 1717. godine. Jedna od poslednjih Baroknih građevina u Italiji je ujedno i najveća građevina u Evropi u 18. veku, palata „Kaserta“ koju je sagradio Luidi Vanviteli.

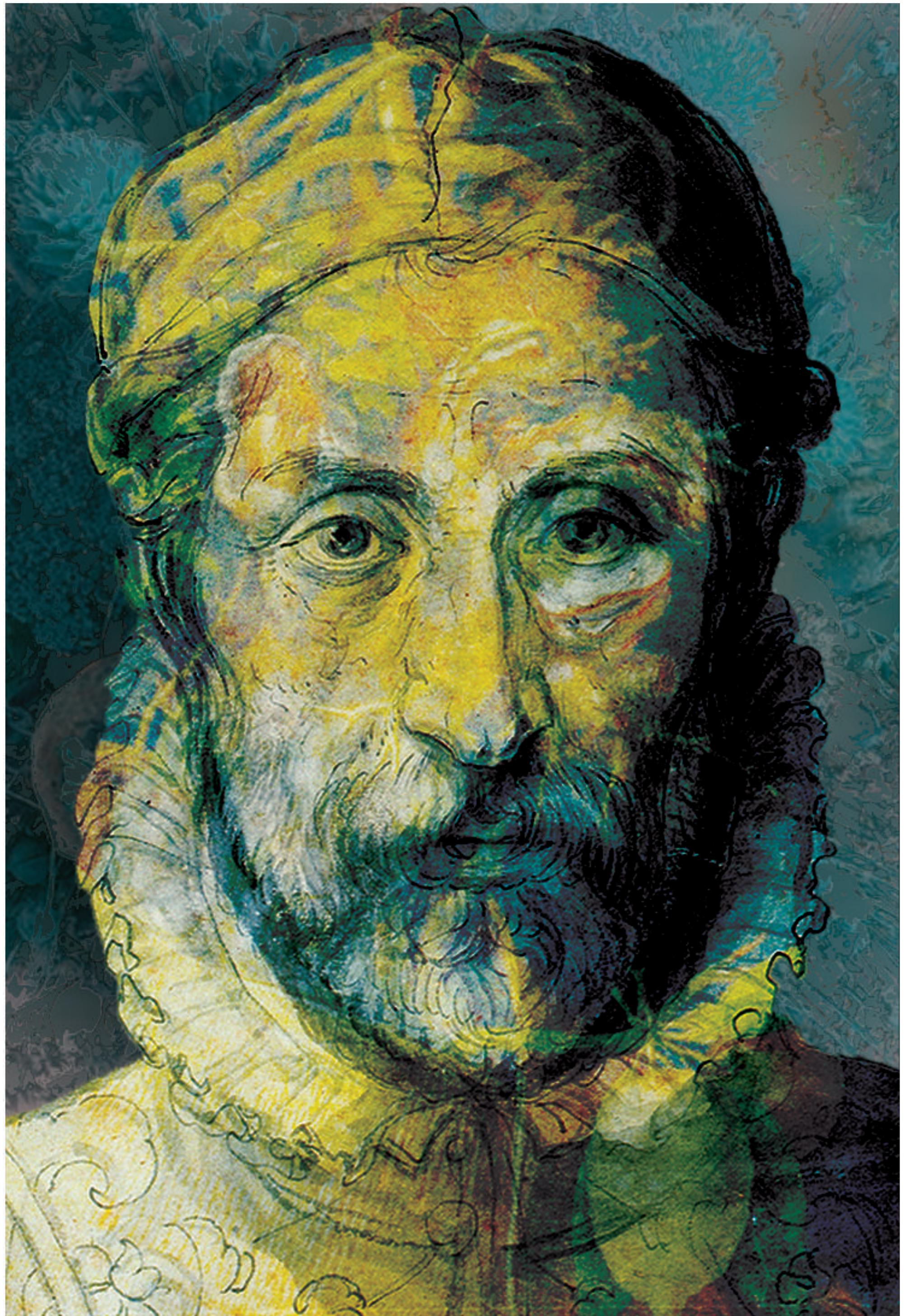
Na Maltu je Barokni stil stigao početkom 17. veka. Smatra se da ga je doveo inženjer Bontadino de Bontadini, a prva građevina je bila akvadukt „Vignakort“. Pored te građevine takođe je poznata i „Crka Isusovaca“ u Valeti, koju je sagradio 1635. godine Frančesko Buonamici. Većinu građevina na Malti je u periodu od 1660. godine do 1700. godine izgradio Lorenzo Gafa, a najpoznatije od njih su „Crkva Svetog Lorenca“, „Katedrala Svetog Pavla“ i „Katedrala Uznesenja“. Najpoznatija građevina na Malti iz Baroknog perioda je „Auberge De Castille“ koju je sagradio Andrea Bellini u periodu od 1741. godine do 1745. godine. Na Malti se zadržao Barokni stil do kraja 18. veka i početka 19. veka.

U Španiji porodica Čurigera je za pola veka uspela ceo grad Salamanku da pretvori u Barokni grad. Više su renovirali stare građevine nego što su gradili nove. Jedna od najpoznatijih je građevina Granada Čarterhaus. Dve najpoznatije Barokne građevine u Španiji su „Univerzitet Valjadoid“, i „Real Hospicio de San Fernando“.

U Portugaliji prva građevina u Baroknom stilu je bila „Crkva Santa Engracija“ u Lisabonu. Nju je radio Žoao Antune. Centar Baroka u Portugaliji je bio Braga.

Trg Svetog Petra, Rim, Italija

Giuseppe Arcibaldo

Božica Kuljiš
Dizajn interaktivnih medija

Giuseppe Arcimboldo rođen je u Milanu oko 1527. godine tijekom najvećeg procvata talijanske renesanse. U Milanu je i umro 11. jula 1593. Bio je talijanski maniristički slikar. Njegov je otac Biagio radio na uređenju milanske katedrale, gdje je Giuseppe napravio nekoliko vitraja te manjih freski. Nakon školovanja u Milanu djelovao je pretežno u Pragu kao dvorski slikar nekoliko vladara. To su bili Ferdinand I., Maksimilijan II. i Rudolf II. Osim u Pragu, živio je slikajući i po europskim dvorovima Beča, Pariza i Madrida. 1556. je radio s Giuseppeom Medom na freskama u katedrali u Monzi.

Njegova najpoznatija slika je Vertumnus. To je portret austrijskog kralja Rudolfa II., predstavljenog u obliku rimskog boga vrtova, voćnjaka i zrenja plodova. Nos od zrele kruške, obrve od graška, usne od šparoga i trešanja, vrat i ramena od tikvica i luka, govore i o Rudolfovom karakteru i vladavini. On je veseo, uravnotežen, bogat. Vrhunac njegovih kompozicijskih portreta čine i dvije kreacije Flore. Arcimboldo ih je načinio pred kraj svog života u Milanu te ih je poslao u Prag kao zahvalu za to što je nakon 25 godina rada kao dvorski slikar vraćen u svoju domovinu.

Knjižničar

Flora

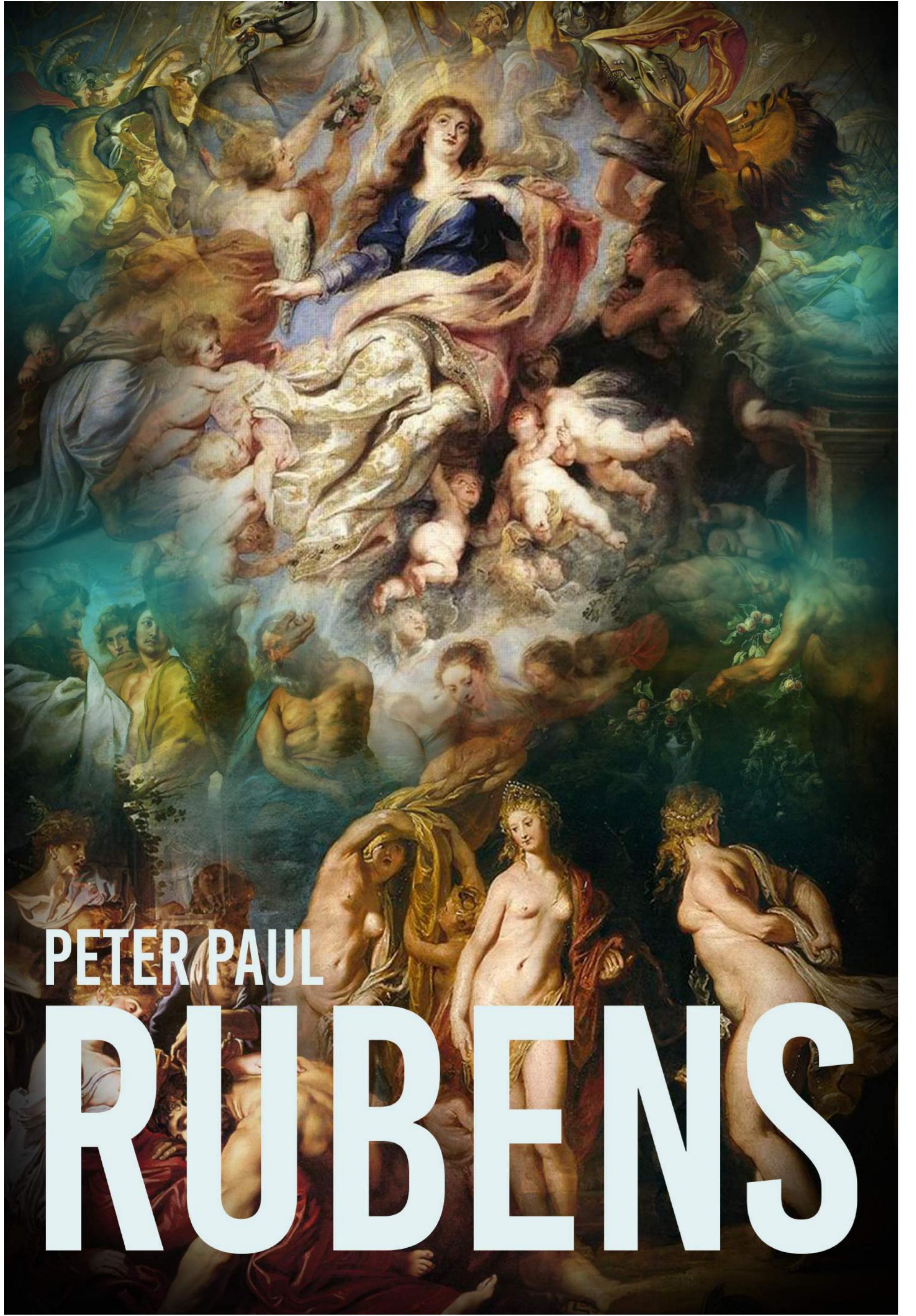
Kuhar

Većina njegovih radova na religijske teme su zaboravljeni. Dok ga neki kritičari smatraju vrhunskim umjetnikom, drugi tvrde da su njegova djela produkt poludjelog uma. Najpoznatiji su njegovi fantastični portreti i personifikacije godišnjih doba, komponirane od cvijeća, voća, povrća, grana, lišća, knjiga itd. Stručnjaci to nazivaju „trompe l'oeil“ (u slobodnom prijevodu, „prevariti oko“). „Proljeće“ je jedna od slika iz kolekcije „Četiri godišnja doba“. Slika se čuva u muzeju Louvre u Parizu, a slikarska tehnika kojom je nastala je ulje na platnu. U profilu ima lice mladića sastavljeno od raznobojnog tek procvalog cvijeća u kojem se raspoznaju iris, peonija, mak, zvončići, šumske jagode. Iduća slika iz kolekcije nosi naziv „Ljeto“. Ova slika nastala je 1573. u Pragu. Djelo prikazuje ljeto kao osobu izgrađenu od gomile voća, povrća, lišća, grana i sličnih stvari. Nos od tikvice, brada od paradaja, obraz od breskve, naušnica od luka. Sve su komponente ove lica karakteristične za ljetno doba. Vidljivo je da je ta osoba vedra i vesela što također upotpunjuje prikaz ljeta. „Jesen“ je u profilu predstavljena u obliku muškarca srednjih godina koji ima krumpirasti nos, glavu od bunove, uši od gljiva i krovčavu kosu u obliku grožđa. „Zima“ je starac čiji profil uglavnom sačinjavaju suhe, gole grane i malo bršljana, te limun s grančicom i listovima u desnom donjem uglu.

Obje slike Flore nalazile su se u zbirci cara Rudolfa II., ali su 1648. kao dio ratnog plijena stigle u Stockholm, u zbirku kraljice Kristine od Švedske. Nakon abdikacije kraljice slike su ostale u privatnom vlasništvu u Švedskoj te su u 19. i 20. stoljeću više puta promijenile vlasnika, zadnji put 1965. na dražbi u Londonu. Posebni su pak primjeri tzv. Umkehrbild, obrnute / izvrnute slike. Tri su takve slike. Zdjela s voćem i lice, Povrtlar iz Cremone te Kuhar iz Stockholma. Te se slike mogu i moraju gledati izravno, ali i u zrcalu. Nadalje imamo slike Sudac ili Bibliotekar i tako dalje.

Među zanimljivija djela pripadaju i grafike iz serije *Humani Victor* *Instrumenta* – kuhinja i poljoprivreda ali i druge. Arcimboldova djela upotpunjaju i ostali izlošci, poput sablje nadvojvode Ferdinanda II. Tirolskog, slike ptica nepoznatoga milanskog majstora, obojeno mramorno voće, crteži morskih životinja, zdjela sa zmijama, viteški oklopi, preparirane životinje. Koliko je Giuseppe Arcimboldo cijenjen umjetnik i u danasne vrijeme, dokazuje jedna izložba održana u botaničkoj bašti grada New Yorka. 2013. je ta bašta bila dom gigantskim skulpturama savremenog umjetnika Philipa Haasa, koje predstavljaju četiri godišnja doba i referiraju se na djela italijanskog renesansnog majstora Giuseppea Arcimbolda.

PETER PAUL RUBENS

Peter Paul Rubens

Aleksandar Knežević
Grafički dizajn

Parisov sud, 1630. godina

Pitagora zagovara vegetarijanstvo, 1618. godina

Peter Paul Rubens je bio diplomata i flamanski umetnik baroka. Vladao je sa dosta jezika, bio je veliki humanista i dobar diplomata. Sjedio je najbolje tradicije severnog i italijanskog slikarstva.

Peter Paul Rubens je dobio to ime jer se rodio 28. juna, što je bilo uoči dana Sv. Petra i Pavla. Porodica se našla u Nemačkoj, jer je njegov otac, Jan Rubens, pobegao od verskog progona u svojoj zemlji. Nakon što se njegova sestra udala, Rubens je morao da napusti školui da se zaposli kao paž u domaćinstvu grofice Laleng. Nije mu dugo vremena trebalo da odluči da hoće da postane umetnik.

Srećom, slikar Tobias Verhekt je uezao Rubensa za svoga učenika, a nakon toga je usledio studio Adama Van Norta. Završio je svoju obuku nakon četiri godine kod Ota Van Vina.

Na putu po Italiji studira slikarstvo na delima starih italijanskih slikara majstora perensanse od kojih naročito ceni Ticijana.

Rubens je tek u Italiji oblikovao umetnički stil i kvalitet. Mada je imao samo 22 godine kada je posetio Italiju i učio umetnost, Rubens je u duši ostao flamanski umetnik.

Vojvoda od Mantove, Vićenco I., je bio posebno impresioniran Rubensovim crtežima, pa se Rubens ubrzo našao u službi Vojvode.

Jednim delom njegov posao se sastojao u tome da pravi kopije poznatih slikara, kako bi se dopunila kolekcija vojvodske palate u Mantovi. Ovo je podrazumevalo mnogo putovanja i Rubensu se pružila idealna prilika da poseti centre Italijanske umetnosti.

Radovi

Nastupilo je zatišje u Rubensovoj karijeri i on je stvorio relativno malo originalnih dela. Međutim, 1606. godine sve bolja reputacija Rubensa, kao i njegove veze, donele su mu prestižan posao da oslika ikonostas Santa Marije nove crkve u Valičeliju.

Godine 1609. Rubens je postavljen za kraljevskog slikara Alberta i njegove supruge Infante Izabele. Iste godine oženio se Izabelom Brant. Imali su srećan brak. Kada mu je žena preminula, izjavio je da je izgubio pravog prijatelja. Nakon Povratka u Antverpen otvara slikarsku radionicu i postaje dvorski slikar. Najveći posao dobio je u Flandriji, bila je to dekoracija jezuitske crkve u Antverpenu. Pristao je da uradi nacrte za 39 crkvenih slika, koje su njegovi pomoćnici završili u roku od 9 meseci. Nažalost, skoro sve slike su uništene u požaru 1718.

Rubens je dobijao velike poslove i iz inostranstva. Kao uglednom gradjaninu često su mu poveravane diplomatske misije i tako je bio u Parizu, Madridu i Londonu gde i slika. Dizajnirao je 12 tapiserija za francuskog kralja Luja XIII., a za njegovu majku Mariju de Medići uradio je 25 ogromnih slika za njenu novu palatu u Parizu.

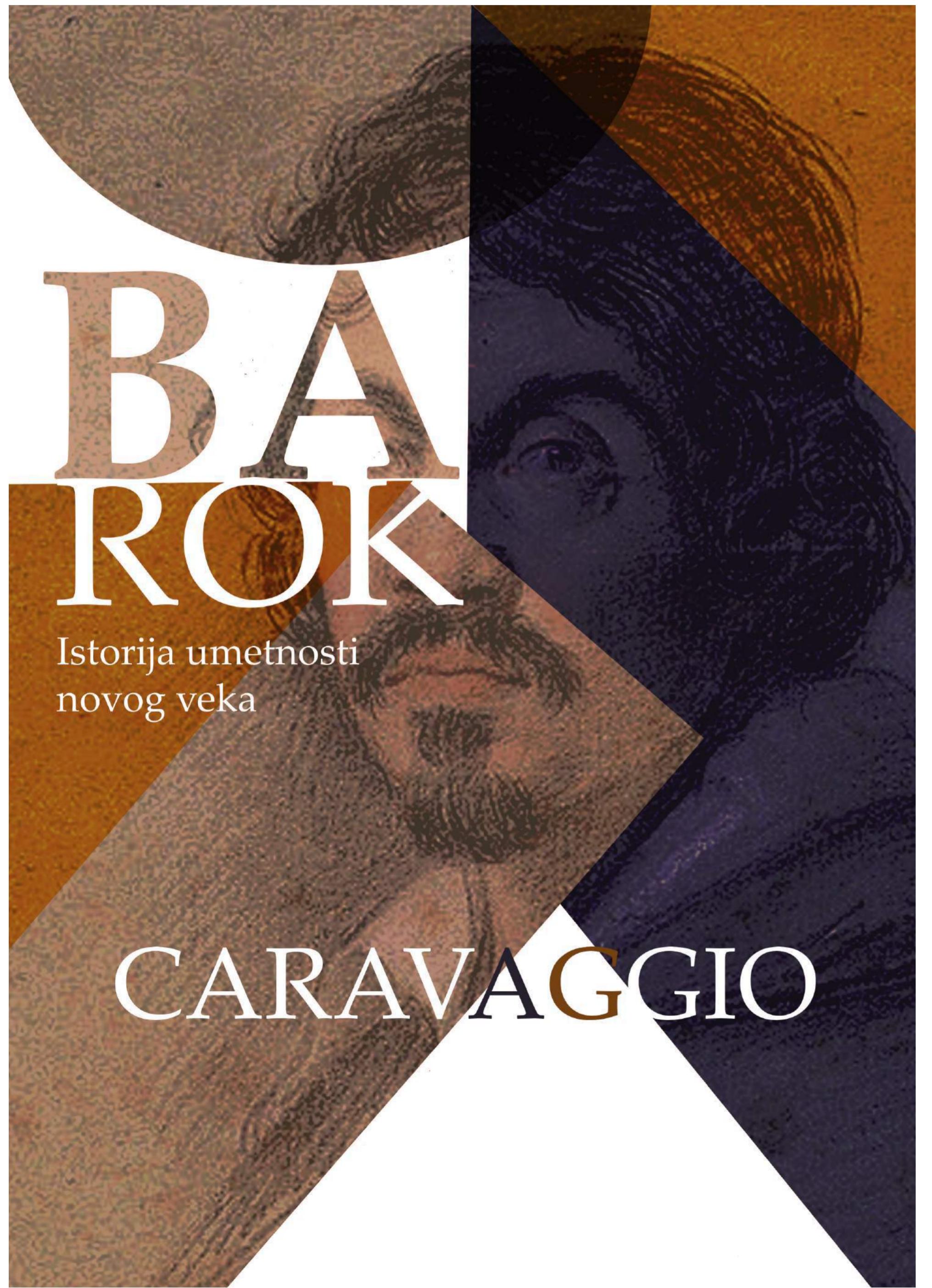
Poslednje godine

Godine 1630. Rubens se oženio Jelenom Furman. Iako je on tada imao 53, a ona samo 16, sa njom je dobio još tri čerke i dva sina. Velika ljubav prema porodici vidi se na njegovim slikama.

Godine su prolazile i Rubens je počeo da se povlači iz javnog života. Odseо je u seoskoj kući i provodio je mnogo vremena slikajući porodicu, što je bila njegova novootkrivena strast.

I dalje je prihvatao angažmane, ali su njegovi pomoćnici preuzimali sve veći deo slikarskog posla.

Rubensu se ukočila desna ruka, oboleo je od srca i preminuo je u Antverpenu 1640. godine. Osam meseci nakon njegove smrti Jelena je rodila njihovo najmladje dete

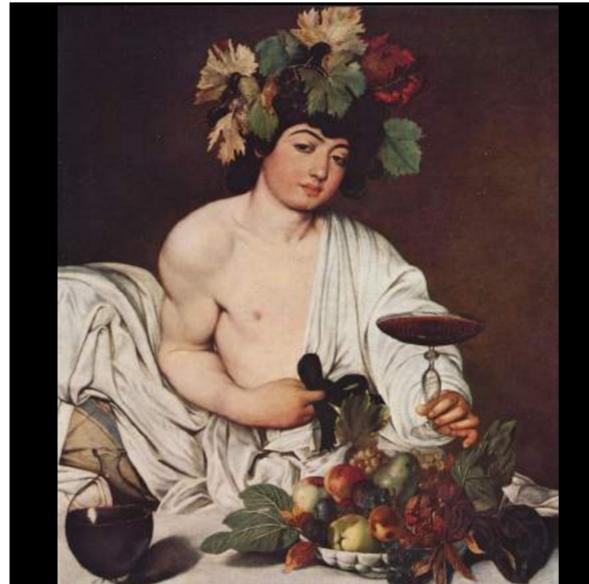

Karavađo

Aleksandar Benedeto
Dizajn Interaktivnih Medija

Mikelangelo Merizi (Amerigi) Da Karavađo (ital. Michelangelo Merisi, il Caravaggio; 1571 — 1610) je bio italijanski slikar aktivan u Rimu, Napulju, Malti i Siciliji između 1593. i 1610. Smatra se prvim velikom baroknog slikarstva u svetu. Njegovi radovi se odlikuju realizmom prikaza i korištenjem izrazitog kontrasta svetlo-tamno (kjaroskuro). Krajem XVI veka, Karavađo se pojavio u Rimu, u kojem je svojim sirovim realizmom i negiranjem starih majstora, počeo da razara njihove doktrine

i da potčinjava italijansku umetnost svome uticaju. Karavađova biografija je isprepletana mnogim pričama o ubistvima, tučnjavama, tamnicama i bežanja iz istih, pričama koje ga pokazuju kao brutalnog i neobuzdanog čoveka. Spremog da potegne nož na svakog ko ne deli njegovo mišljenje. Čoveka koji život provodi po krćmama, u društvu sa skitnicama, kafanskim ološem i kockarima, koji pred policijom beži iz mesta u mesto.

Bahuš

Meduza

Narcis

Sin jednog zidara iz mesta Karavađa kraj Borgama, i sam je započeo kao zidarski radnik, pripremajući freskistima malter za podlogu. U slikara se izgradio bez škole i učitelja. Od 1585. godine, Karavađo bedno živi u Rimu, napola sluga (kod viteza d' Aprino), napola slikar, a njegova dela polako postaju sve zapaženija. Cveće koje on slika, žanr scene sa tipovima iz njegove blizine: kartašima, ubicama,

Ciganima, izazivaju senzaciju svojom novinom - realizmom i plastičnošću. Uspeh mu donosi podrška kardinala del Montia, koji mu pribavlja bogate narudžbine za crkve. Upravo crkveno slikarstvo čini glavni deo njegovih radova. Međutim, i u crkvenom slikarstvu Karavađo istupa svojim inovacijama.

On revolucioniše tradicionalnu ikonografiju, uvodi u nju svoje snažne, neugledne figure, slikano bez doterivanja prema tipovima iz naroda. Ovakve inovacije nailazile su na otpor.

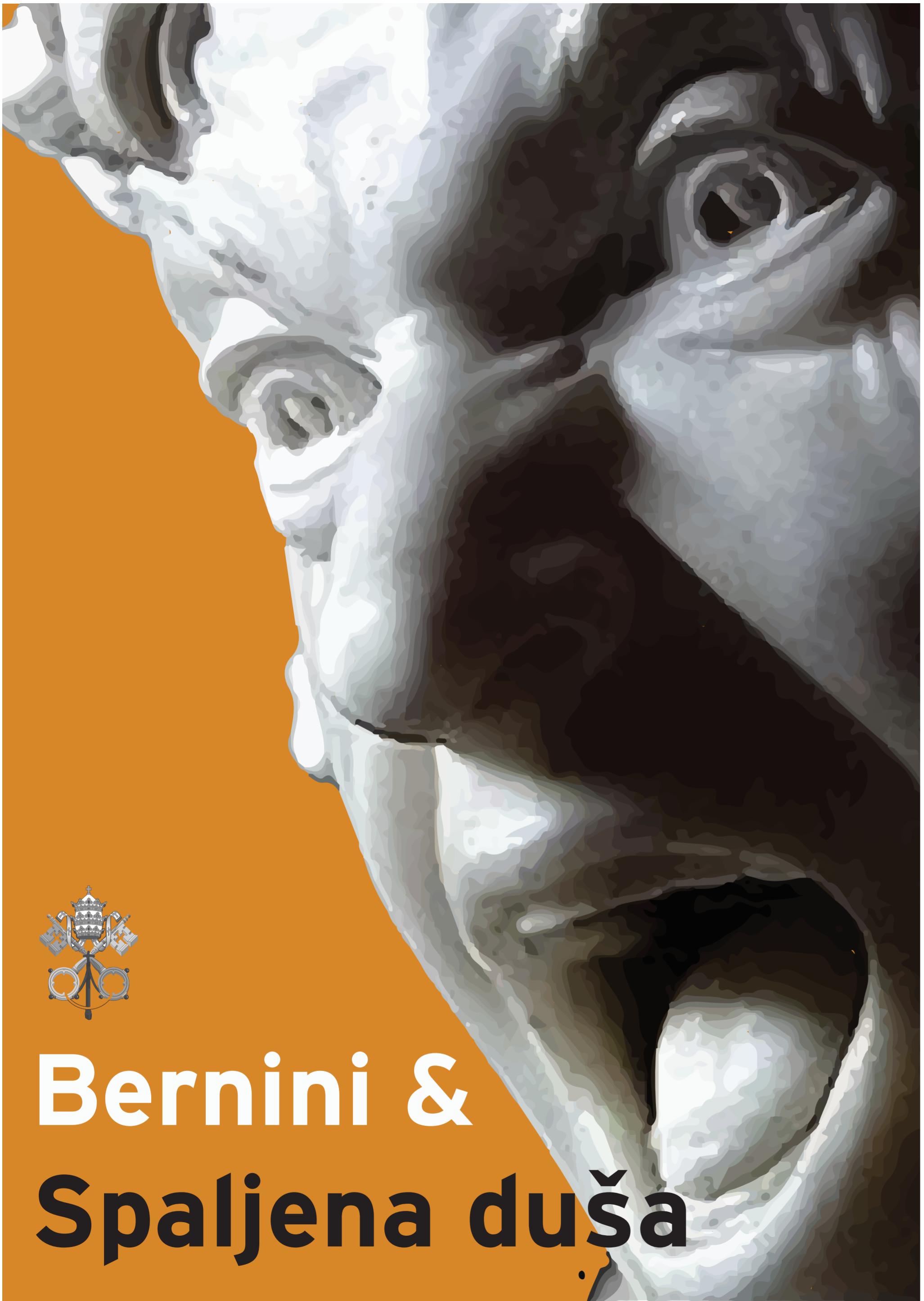
Protivnici, karačjevcii, nazivali su ga „slikarom prljavih nogu“, jer je Karavađo stvarno, na nogama slikao i trag prašnine. Neke od njegovih religioznih slika crkvene vlasti odbile su da prime. Prinuđen da posle nekakve kavge u kojoj je mačem smrtno ranio jednog svog druga utekne 1606. godine iz Rima, Karavađo počinje svoj lutalački život po Napulju, po Malti, gradovima Sicilije, pun novih burnih zgoda i nezgoda a takođe i novih slikarskih uspeha.

Godine 1599. kardinal Del Monte je utjecao na odluku da se Caravaggio-u dodijeli ukrašavanje kapela Contarelli u crkvi svetog Ljudevita francuskog. Dva velika njegova djela, Mučenje sv. Mateja i Pozivanje Svetog Mateja, isporučena 1600., bila su trenutna senzacija. Caravaggiov tenebrizam (pojačani kjaroskuro) postiže snažnu dramu njegovih likova, dok je njegov precizni realizam doveo do novog nivoa emocionalne napetosti. Opet, mišljenja njegovih nadređenih su bila podijeljena: jedni su mu spočitavali slikanje po modelima bez prethodnih crteža, ali drugi su ga nazivali spasiteljem umjetnosti.

Caravaggio je nastavio slikati prema prestižnim narudžbama vjerske slike prepune nasilja, grotesknih obezglavljenja, mučenja i smrti. Svakom novom slikom uvećavao je svoju slavu, ali nekoliko slika su naručitelji odbili primiti bez velikih prepravki, a neke su morale naći i druge kupce. Glavni problem je bio u tomu što je Caravaggiov dramatični realizam smatran neumjesnim i vulgarnim.^[8] Njegova prva verzija slike Sveti Matej s anđelom, koja je prikazivala je sveca kao čelavog seljaka prljavih nogu osvjetljenog svijećom kojega posjećuje isuviše prepoznatljiv dječak-anđeo, odbijena je i morao je naslikati Inspiraciju sv. Mateja. Na isti način, Preobraćenje Svetog Pavla je odbijena i slikar je morao naslikati drugu slične tematike: Preobraćenje sv. Pavla na putu u Damask.

Bernini & Spaljena duša

Gian Lorenzo Bernini

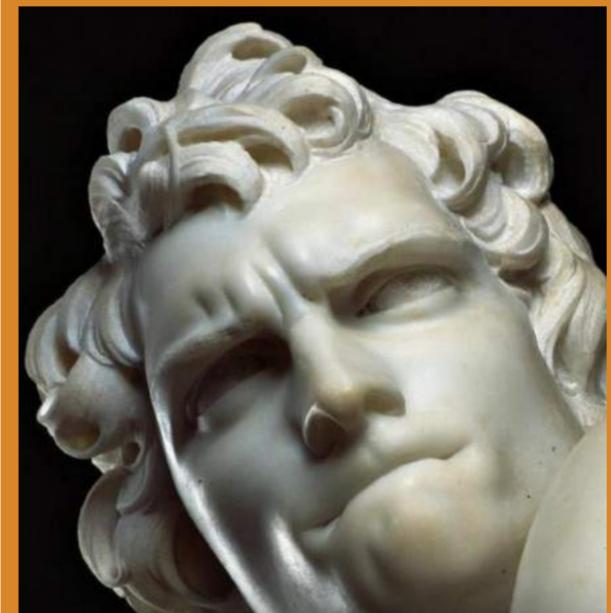
Alen Cuturic
Grafski Dizajn

Gian Lorenzo Bernini je najveći italijanski barokni skulptor i arhitekta. Gotovo celokupna njegova delatnost vezuje se za Rim, koji do svoje smrti nije napuštao (osim kratko, kada je boravio u Parizu i radio za Luja XIV). Sa kratkim prekidima, njegov uspeh i razvoj njegove karijere je rastao - samo je Mikelandelo pre njega bio toliko cenjen i tražen od strane papa i velikodostojnika svoga vremena. Kao i Mikelandelo, i on je na prvom mestu isticao vajarstvo kao svoj poziv, iako se istovremeno i sa podjednakim uspehom bavio i arhitekturom i slikarstvom i poezijom. Ostavio je iza sebe i pozorišne komade, glavni je režiser svih rimskih svečanosti i karnevala. U svojoj svestranosti, Bernini je poslednji "uomo universale" u evropskoj umetnosti.

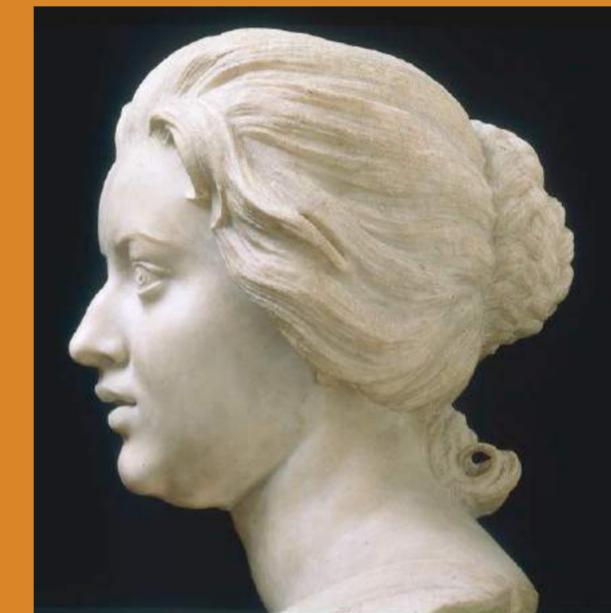
Pre sto se preselio sa ocem u Rim, osmogodisnji Bernini 1609 godine je napravio mermernu minijaturu Koza Amaltea sa Jupiterom i Faunom. U spisima poznatog italijanskog historicara Filipa Baldinucija se spominje da je Bernini radio na toj minijaturi sedam godina i da se tim djelom probijao kao crkveni vajar, zahvaljujući kardinalu Skipionu Borgezeu.

1620. godine, na svom prvom graditeljskom zadatku, radi velicanstveni Baldahin koji je centriran na samom križistu siksinske kapele.

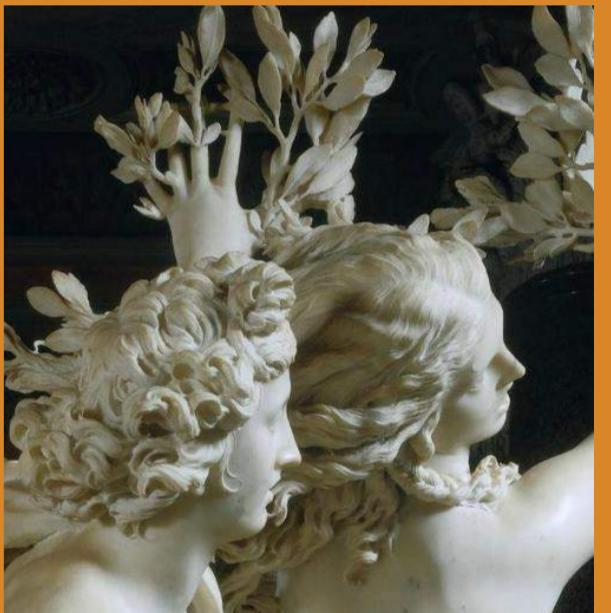
Baldahin je sjajan spoj skulpture i arhitekture. Na uglovima su skulpture anđela i snažno izvajane volute koje nose krst iznad zlatne kugle, simbola pobeđe krišćanstva širom sveta. Cela konstrukcija je tako puna izražajne energije da se može smatrati uzornim primerom baroknog stila.

Skulptura Davida

Konstanca Bonareli

Apolon i Dafne

Apolon i Dafne

U pitanju je legenda po kojoj je nimfa Dafne izbegla Apolona tako što se pretvorila u lovorovo drvo. Bilo ko pre Berninija nije uspeo da prikaže momenat metamorfoze, tj. pretvaranje u lovoro venac.

Sa krajnjom virtuoznošću skulptor je mermeru dao prozirnost voska. Njegova sjajna, glatka, uglačana površina uspešno dočarava svežinu devojčine kože. Dafnino lice izražava sav užas trenutka kad ju je bog stigao i kada je čudni preobražaj počeo. Ovde su prisutne sve važne odlike barokne skulpture: DRAMATIČNOST, EMOCIJE, POKRET, PREOBRAŽAJ.

Prvo što se vidi kod ove skulpture su Apolonova leđa. To je predstavljalo iznenađenje i tek se postepenim otvaranjem grupa videla u celini.

Bista Konstance Bonarelli je portret, mermerna skulptura italijanskog umetnika Čiovane Lorenza Berninija, napravljena 1630-te godine. Ona je smještena u delu Nacionalnog muzeja Bargello u Firenci. Spada među ranim Berninijevim bistama. Bista prikazuje Konstancu Pikolomini Bonarelli, supruгу Mattea Bonarelli, jedan od Berninijevih učenika i saradnika. Govorilo se da je strasno zaljubljen u nju. To je izuzetna skulptura u smislu da raskida sa tradicijom sedamnaestog veka sto se tice portretiranja u vajarstvu.

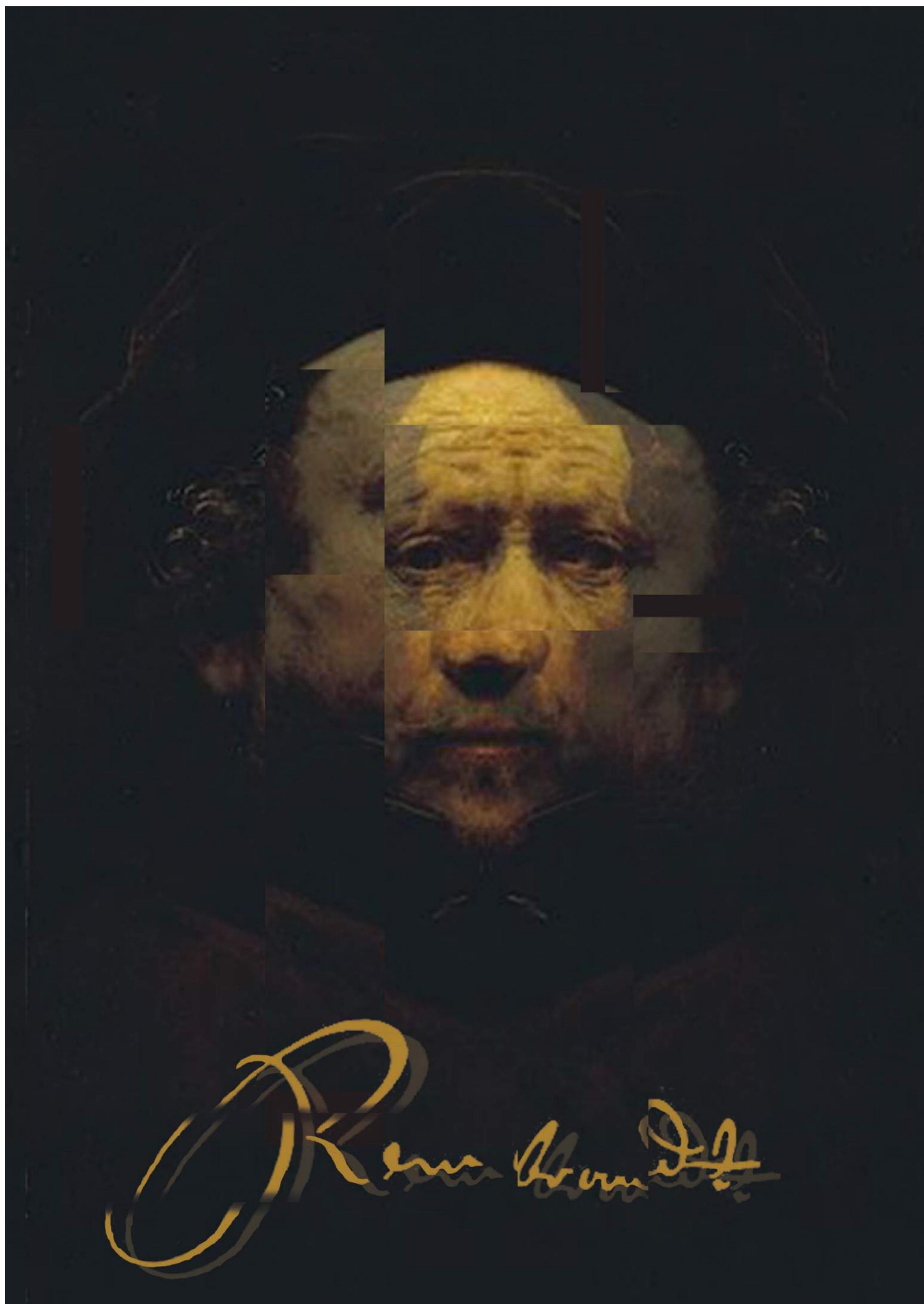
Univerzitet Metropolitan,
2017

Skulptura Davida

David je dat u pokretu, u kontinuitetu. Za razliku od Mikelandelovog Davida, karakterističan je izraz lica: bes, uvučena donja usna. Mikelandelov David nema vremenski momenat, dok je za barok bitno vreme i prostor.

Pripremajući se da baci kamen iz pracke, David se naginje unazad da prikupi snagu. Bernini bira trenutak same sudbonosne akcije, kada David poteže iz pracke na Golijata. On ovde primenjuje sasvim drugačiju plastičnu konцепцију - Davidovo telo je izvijeno u punom zamahu, fiksiran je odlučni trenutak brze i silovite radnje, što je izraženo i napetim mišićima na telu i grimasom lica. Njegova figura je snažno zakoračila u prostor, gotovo dodirujući posmatrača.

Bernini uvek bira trenutak dramatičnog vrhunca neke akcije: tako je David prikazan u trenutku sudbonosnog udarca, Dafne u toku samog čina pretvaranja u lovor.

Rembrant

Lazar Vuković
Grafički dizajn

Povratak bludnog sina(1663.-1669)

Noćna straža(1642.)

Autoportret

Rembrant Harmenson Van Rajn (Rembrandt Harmensoon van Rijn) bio je najveći holandski slikar i jedan od najuticajnijih umetnika u tradiciji umetnosti zapadne Evrope 17. veka. Prishološka dubina njegovih portreta i produbljenja intrerpretacija biblijskih događaja koje je rado slikao su do danas jedinstvene i neponovljive.

Njegovo slikarstvo pripada stilskoj epohi baroka. Ovo doba je poznato kao Zlatno doba Holandije, kada je ona doživela politički, privredni i umetnički procvat. Već za života Rembrantova dela su kopirana i podržana. Posle njegove smrti kritičari pristalice klasicizma nisu imali visoko mišljenje i njegovim kolorističkom slikarstvu, dok su njegove slike ostale omiljene i na ceni kod kolezionera.

U 18. veku pojavili su se slikari u Nemačkoj i Engleskoj koji su bili nadahnuti njegovim delima. Rembrantov život postao je predmet mistifikacija i legendi. Tek su se sredinom 19. veka pojavili ozbiljni israživači njegovog života i rada. Od 1970.'Israživački projekat Rembrant' se bavi isražavanjem i pripisivanjem njegovih dela. Danas se smatra da je sam Rembrant naslikao oko 350 dela. Rembrant je rođen u Lajdenu 15.jula 1606 godine kao deveto dete u porodici Harmena Geritsona van Rajna. Rembrant je od 1612. - 1616. pohađao osnovnu školu, a u periodu 1616. -1620. kalvinističku latinsku školu. Tu je učio biblijsku istoriju i dela klasika. Uz to, dobio je poduku iz retoričke, što je moglo da utiče na njegov kasniji slikarski rad.

Od 1620. - 1624. bio je učenik Jakoba Isaksa van Svanenburga. Ovaj učitelj, školovan u Italiji, specijalizovao se za slikanje arhitekture i predstava pakla. Postoji mišljenje da su Svanenburgove slike pakla probudile u mladom rembrantu interesovanje za predstavljanje svetlosti. Godine 1624. proveo je 6 meseci kod istorijskog slikara Pitera Lastmana u Amsterdamu, što je na njega ostavilo jači uticaj nego ranije obrazovanje. Lastman ga je usmeravao ka istorijskom slikarstvu, koje je u to vreme smatrano najvišim rodom slikarstva.

Školovanje u radionicama dva majstora je bio uobičajan način sticanja slikarskih znanja.

Rembrant je radio kao slikar i grafičar, vodio je slikarsku radionicu i podučavao učenike. Bio je pre svega uspešan portretista, ali se pretpostavlja da je sebe pre svega smatrao istorijskim slikarom. Njegovo delo se sastoji iz portreta i autoportreta, pejzaža i obrada i mitoloških tema.

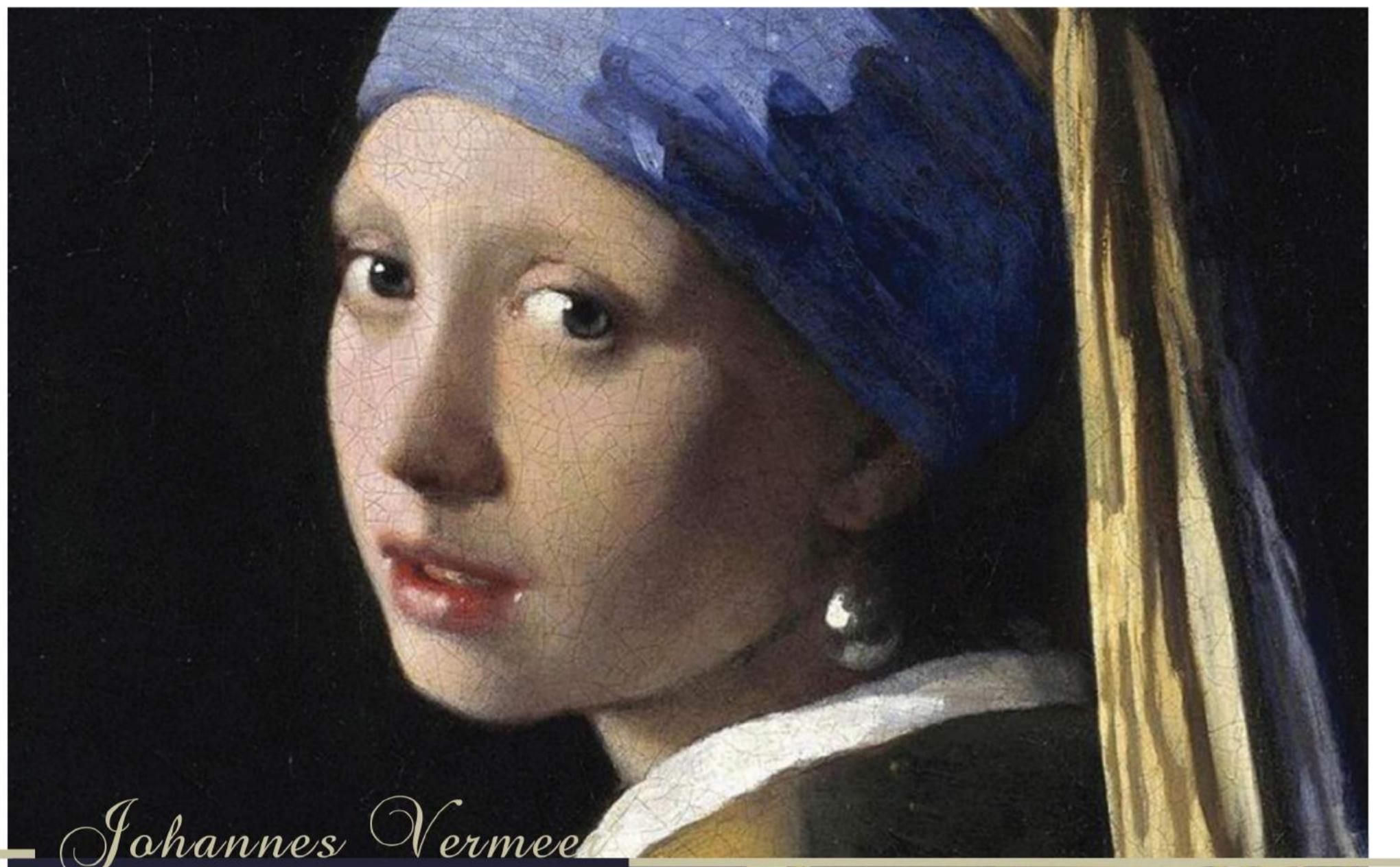
Na portretima mu je usporevalo da uverljivo predstavi likove u nekoj aktivnosti. U istorijskim kompozicijama slikao je motive koje pre njega niko nije koristio, ali je stare motive predstavljao na svoj način. U mnogim Rembrantovim delima majstorski je korišćen kontrast između svetlog i tamnog. Rembrantovi autoportreti ilustruju kako je on video sebe kao umetnika i kako je stario. Posebno su na grafikama vidljivi različiti izrazi lica i gestovi koji su služili kao studije. Rembrant je naslikao i nacrtao mali broj pejzaža i čarne scena. Slika 'Mrtvi paunovi' je jedina njegova poznata mrtva priroda. Mnogo od crteža Rembrant je načinio isključivo u svrhu obuke svojih učenika.

Rembrant je izradivao bakropise većim delom svoje karijere, od 1626. do 1660. kada je bio prinušten da proda svoju štamparsku presu i praktično prekinesa bakropisom. Jedino je tokom svoje nesreće 1649. nije stvorio nijedan datirani bakropis. Sa lakoćom je radio bakropise iako je poznavao i nekada koristio tehnike bakroreza, sloboda tehnike bakropisa je postala temelj njegovog dela.

Poznavao je sve faze postupka izrade bakropisa i izvesno je da je sam otiskivao makar rane primerke svojih bakropisa. U početku mu se stil oslanjao na crtež, ali se ubrzo preorientisao na slikarski pristup koristeći mnoštvo linija i brojna nagrizanja ploče kiselinom, čime su linije dobije raznovrsne debljine. Krajem 1630ih, uoprostio je svoj stil i koristio manje nagrizanje kiselinom.

Na čuvenom bakropisu 'Hristos leči bolesne' radio je u fazama tokom 1640ih. To je bilo 'prelomno delo u sred umetničke karijere', iz koga se razvio njegov stil bakropisanja.

Iako je ovaj bakropis sačuvan u primercima iz prve dve serije, primetne su prepravke u završnoj verziji o čemu svedoče mnogi crteži.

Johannes Vermeer

1657 – 1659

Girl Reading a letter at an open window

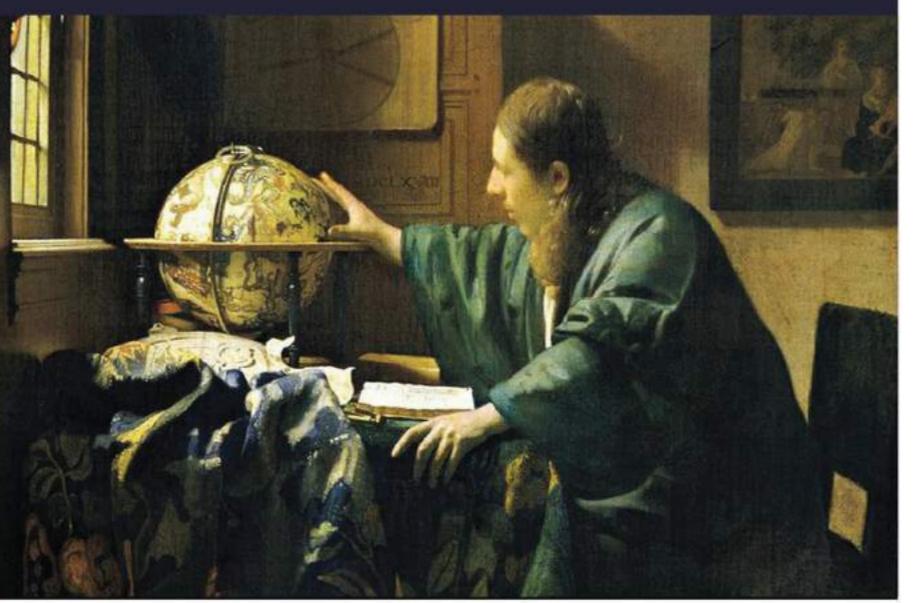
Oil on canvas
Gemäldegalerie Alte Meister
Old Masters Picture Gallery, Dresden
museum contact

1664–1662

The Music Lesson

Oil on canvas
The Royal Collection, The Windsor Castle
museum contact

1668

The Astronomer

Oil on canvas
Musée du Louvre, Paris
museum contact

Johannes Vermeer

Mina Bajić
Grafički dizajn

Jedan od najvećih slikara Zlatnog doba Holandije, doba u kojem su trgovina, nauka i umetnost bili među vodećim u svetu, a danas jedan od najznačajnijih na svetskom nivou. Johannes Vermeer. Rođen je 1632. godine u Delftu u Holandiji.

Njegova dela inspiracija su mnogima već vekovima, ali nasuprot tome, malo toga se zna o njegovom privatnom životu. Takođe, veoma malo informacija ima o njegovim počecima, gde i od koga je učio zanat. Ono što je poznato jeste da potiče iz srednjoklasne porodice, kao i da je njegov otac Reijner vodio umetničko poslovanje, kao i gostioniku na glavnem skveru u Delftu. Nakon smrti svoj oca, nasledio je njegove poslove.

francuskog putopiste Baltazara, kada Vermeer nije imao nijedno delo za pokazati, već je odlučio da ga odvede kod jednog pekara, svog pokrovitelja, koji je ujedno bio i kolezionar njegovih dela. Njegovo najpoznatije delo, koje je bilo inspiracija spisateljice Trejsi Ševalje, da napiše neverovatan roman, kao i reditelja Pitera Vebera da režira film nastao po istoimenom romanu, bilo je – „Devojka sa bisernom mindušom“. Mnoga istraživanja su se vodila povodom ovog dela, pa čak i danas, ovo delo odaje osećaj misterioznosti, zbog čega ga nazivaju „Mona Liza severa“ ili „Holandska Mona Lisa“. Predstavlja devojku koja se ni po čemu posebnom ne izdvaja. Ona nije ni bogata, ni slavna. Jednostavno je samo obična.

Žena sa crvenim šeširom (1666)

Mlekarka (1658)

Čaša vina (1658)

Poznato je da je kao mladić radio šest godina u ateljeu majstora slikarskog esnafa po imenu Sv. Luka, čiji je član i sam postao 1653. Ovo mu je donelo mogućnost da potpisuje i prodaje sopstvene radove. Skoro deceniju nakon njegovog ulaska u esnaf slikara Sv. Luke, preciznije – 1662. godine, biva izabran za vodu esnafa. Te iste godine, 1653., oženio se Katarinom Bolnes, katolikinjom, zbog čega je i on ubrzo nakon toga prešao u katoličku veru, po zahtevu njegove svekrve Marije, koja je teška srca prihvatala venčanje svoje čerke sa njim. Katarina je dolazila iz znatno imućnije porodice. Iz ovog braka, rodilo se jedanaestoro dece. Živeli su u kući Katarinine majke, Marije. Na samom početku njegovog stvaralaštva, skoro u svim delima bilo je uticaj religije i mitologije, međutim, posle određenog vremena, Vermeer prispava jedinstven prilaz umetničkom delu i počinje da oživljava i zadržava, zarobljene u vremenu, situacije običnog građanskog sveta. On prikazuje i daje značaja najosnovnijim, a istovremeno najznačajnijim životnim darovima. Postaje virtuz oslikavanja svetla i senki. Njegova dela su sa tolikom pažnjom rađena, da baš svaki dodir četkice na platnu ima svoj značaj za celokupno delo. Posvećivao je veoma puno vremena svakom radu. Precizno je izračunavao perspektivu slike. Svi detalji njegove slike stoje baš tamo gde treba. Kao apsolutni perfekcionista, vrlo često je izostavljao detalje iz stvarnosti, da bi njegovo delo imalo savršeni sklad. S obzirom na vremenski period koji je posvećivao samo jednom delu, Vermeer nije mogao da stvari više od dva ili tri dela godišnje. Ovo je bilo očigledno prilikom posete

Međutim, baš u toj svojoj običnosti, ona biva toliko misteriozna. Veoma malo se zna o ovom delu. Ono što je bitno naglasiti jeste da ne pripada kategoriji portreta, već kategoriji po nazivu „tronie“. Predstavlja devojku koja se ni po čemu posebnom ne izdvaja. Ona nije ni bogata, ni slavna. Jednostavno je samo obična. Međutim, baš u toj svojoj običnosti, ona biva toliko misteriozna. Veoma malo se zna o ovom delu. Ono što je bitno naglasiti jeste da ne pripada kategoriji portreta, već kategoriji po nazivu „tronie“. To je delo kojem se predstavlja karakter određene osobe, kao što bi u današnje vreme imali lik zlikovca ili heroja, tako ovo delo predstavlja jedan egzotičan karakter. To možemo prepostaviti zbog turban-a i odeće, koji ne izgledaju kao da pripadaju nekome ko je u to vreme živeo u Holandiji, kao i zbog veličine minduše koju devojka nosi. Još jedna karakteristika ovog dela jeste pozicija tla ove devojke. Vdimo je sa strane i nismo sigurni da li se upravo okrenula ka nama ili se okreće od nas, na suprotnu stranu. Njen pogled je, kao i Mona Lizin, potpuno mističan, čemu pridodaju blago razdvojene usne, zbog kojih dobijamo utisak kao da želi nešto da nam kaže. Tehnika kojom je ovo delo rađeno je izvanredna i neverovatna sama po sebi. To se može lako uočiti u količini preciznosti kojom su izvedene senke i svetlost. Prelazi su toliko mehani i ne primetni, a mali akcenti u vidu svetlije i bele boje u očima i na usnima, čine da devojka koja je naslikana deluje gotovo opipljivo.

WILLIAM BLAKE

*Umetnik,
vizacionar i prorok*

VILIJAM BLEJK

Marijana Gluhović
Grafički dizajn

"Jerusalem", 1804-1820

"Angels Hovering Over the Body of Jesus in the Sepulchre", 1805

"The Ancient of Days", 1794

Blejk je u svetu književnosti (i umetnosti uopšte) renomiran kao jedan od najoriginalnijih i najveštijih književnika, slikara i grafičara u okviru romantičarskog pokreta širom sveta. Iako tokom sopstvenog života nije dostigao naročitu slavu, njegove pesme i druga literarna ostvarenja zapečatili su njegovo mesto u opštoj ljudskoj svesti tokom godina nakon njegove smrti, a čiji tragovi opstaju do dana današnjeg. Tako možemo da vidimo njegov uticaj u raznim segmentima savremene popularne kulture – možda najupadljiviji primer nalazimo u nazivu američke rok grupe The Doors (Blejkova 'vrata percepcije'), kao i u stripovima Alana Mura, i drugim filmskim adaptacijama Blejkovog života i njegovih ideja. Međutim, čini se da su njegova pisana dela u znatnoj meri zasenila njegova likovna ostvarenja, iako bi se pouzdano moglo reći da njegove slike, iluminacije i gravire nisu ništa manje impresivne.

Iste slike, gravire i iluminacije, ali i način na koji se život ovog mistika odvijaod ranog detinjstva, često su navodili mnoge ljude da misle kako je Blejk duševno bolestan. Ovakva presuda o njegovom duhu u određenoj meri postaje razumljiva ako uzmemu u obzir činjenicu da je, kako sam kaže, kao dete imao vizije anđela u krošnjama drveća, vizije Boga koji mu se obraća kroz okno prozora, kao i vizije starozavetnog proroka Ezečilja koji ga uzima pod svoje krilo kao šegrtu. Blejk je rođen 1757. godine u Londonu u veoma pobožnoj porodici, te su priče ovakve prirode bile veoma uvredljive za njih, a opasne po samog Blejka, u kontekstu tadašnje društvene klime. Nakon što su iscrpili sve disciplinske mere ne bi li ga odučili od takvih doživljaja i želje da ogovori o njima, prepustili su mu potpunu slobodu da čita i istražuje po sopstvenom nahodenju. Tako je i učinio – zanemarivoši konvencionalno školovanje, čitao je ono što je osećao da treba da čita, pa je tako prešao brojne tekstove (mahom religiozne), od biblije do ruminacija švedskog teozofa Emanuela Svedenborga. Svedenborgova razmatranja su ostavila najdublji utisak na Blejka, naročito njegovo gotovo potpuno poistovjećavanje čoveka sa Bogom. Međutim, ubrzo mu i Svedenborgova razmišljanja

postaju pretesna – Blejk je od svojih najranijih dana stavljao primat na ideju potpune slobode, te ga je svaki unapred zadat misaoni sistem gušio. "Moram da stvorim vlastiti sistem", govorio je Blejk, "da ne bih postao rob tuđeg."

Pored graviranja i slikarstva, svoj slikarski duh oplemenjivao je pomnim studiranjem Mikelandjela, Rafaela i Direra. Uticaj renesanse na Blejkov likovni izraz vidimo najpre u oštvo definisanoj anatomiji blejkovih junaka – mahom muškarci sa njegovim likom, konture njihovih mišića izgledaju kao da su klinom klesane i proporcionalno su gotovo savršene. Slike koje možemo izdvajati kao odlične primere ovih karakteristika su „Ples Albiona“ (1785), „Njutn“ (1795) i „Ancient of Days“ (1794). U slučaju „Plesa Albiona“, na samoj slici vidimo mušku figuru koja odbacuje svoje okove i širom raširenih ruku dočekuje blistavu zoru. Figuracija ove slike vrlo jasno asocira na Isusa hrista, ali i na renesansnog Vitruvijevog čoveka. Istu definisanost ljudske forme vidimo i u „Njutnu“, ali težište poruke ove slike nije u anatomiji, već u samoj sceni i narativi. Naime, Njutna vidimo kako sedi na raznobojnoj, naizgled kamenoj formi na dnu mora, okruženog tamom i preokupiranog sopstvenim istraživanjem i naučnim proračunima. Sve što Njutn vidi je šestar u njegovoj ruci i papir na kojem vrši svoje kalkulacije, njegova svest je potpuno odstranjena od njegove okoline. Kritika je oštra, ali jasna – Blejk je racionalistima i naučnicima zamerao zbog opsesivnog veličanja razuma i nauke, koju je smatrao sterilnom, i sekundarnom imaginacijom i duševnoj sferi.

Ako može nešto neosporno da se kaže o Vilijamu Blejku, rečićemo da je beskompromisni nekonformista i vizacionar. To je ono što njegova dela čini toliko vrednim poštovanja: on je u svakom trenutku sasvim svoj, slobodan, ali uvek zainteresovan za opšte stanje ljudskog duha. Njegova veličina je nenadmašiva – ona je bez presedana, ali i je sasvim ljudska, u istom mahu.

Stematografija

Janko Lazarević
Dizajn interaktivnih medija

СТЕМАТОГРАФИЈА

Dakle, šta je zapravo Stematografija? Njen prvo bitni oblik je najlakše karakterisati kao heraldičku zbirku svih ilirskih zemalja. Otud i dileme oko njenog naziva – gde jedni izvori tvrde da je njen pravi naziv Stematografija, postoje i oni koji su naklonjeni imenu „Izobraženje oružij iliričeskih“. Ova nesuglasica se rađa iz činjenice da je originalno naziv Stematografija bio sastavni deo teksta posvete, a da se pravi naslov knjige, Izobraženje oružij iliričeskih, nalazi ispred grbova. Na tu stranu se priključuje i činjenica da je u jednom primerku iz biblioteke Novog Sada naveden tekst: „Sija knjiga zovoma Izobraženje Oružij iliričeskih mnje Vasilija...“ Međutim, iz pouzdanih izvora možemo potvrditi da je većina njihovih savremenika nazivala ovu zbirku Stematografija, uključujući i samog Arsenija Četvrtog

Pomenuvši prvo bitni oblik Stematografije, važno je napomenuti da je on zapravo bio hrvatske izrade. Svojevrsni grafički dizajner tog doba, tada poznat prosto kao grafičar, i osoba koja je izradila pedeset i šest grbova koji sačinjavaju hrvatsku verziju, jer bio Pavle Ritter Vitezović. Njegovo izdanje je bilo veoma popularno među austrijskim visokim činovnicima, s obzirom da je sabralo mnoge zemlje pod uticajem Turske, a Austrija je imala plan da ih prisvoji sebi i otera Turke sa ovih prostora. Čak i sam Ritter je suptilno izlagao ideju o sjedinjavanju Srba, Hrvata i Slovenaca kroz svoj rad na Stematografiji, ali često na štetu Srbije.

Sveti Metodije arhiepiskop moravski i
Sveti Jefrem arhiepiskop serbski (1740)

Vladari i sveci (1741)

Sveti Sava Arhiepiskop serbski i
Sveti Sava II Arhiepiskop serbski (1741)

Pored ogromnog političkog značaja, primećujemo i uticaj na kulturni život Srba i pripadnost Stematografije u tipičnom srpskom porodičnom domu toga vremena. Osim za podizanje političke svesti, Stematografija je služila i mladima za sricanje slova, gajila je rodoljublje, a i podstakla demokratske talase unutar društva. Njegova grafička rešenja su takođe dospela u mnoga zvanična obeležja. U rečima Stojana Novakovića: „Odatle za u napredak, sve do naši dana, ona je postala jedini izvor i rukovoda za sve heraldičke poslove i potrebe u Srbu... Kada je ... otpočeo rat za oslobođenje Srbije, na pečate, na vojne zastave obnovljenog državnog života uzimani su s potunom verom Žefarovićevi grbovi... Kada je knez Miloš Srbiju potpuno kao državu organizao i sreditav počeо, krst s oscilima koji se u svima gore pomenutim Zbornicima kao grb Srbije navodi, postao je prvi državni grb Kneževine Srbije... Taj grb je ušao u prvi ustav 1835.“ Na to dodaje Ruvarac: „Na velikom pečatu Karadorđevom, kojim se on služio od 1806. izrezan grb Srbije, Bosne i Nemanjinog carstva i to sve po Žefaroviću.“ Jasno je da se Žefarovićev uticaj da videti na nebrojano mnogo primera, tako da ćemo samo napomenuti da je i u Bugarskoj došlo do velikih promena zbog njegovog rada

Takođe je važno znati da je osim srpske i hrvatske verzije, postojala podela na prvu i drugu srpsku verziju. Prvo izdanje nije bilo previše popularno, kao ni sasvim sređeno, ali u drugom izdanju, onom poznatom danas, se sve greške ispravljaju i dopunjaju. Ta verzija upravo postaje i najpopularnija knjiga među Srbima i ostaje zapamćena kao jedna od najbitnijih dela naše istorije. Za kraj pridajemo raspored Žefarovićevih grafika sa likovima južnoslovenskih svetitelja i vladara: Sveti Stefan Nemanja i sveti Stefan Prvovenčani (list 1a), Sveti David i sveti Teoktist (list 1b), Sveti Naum Čudotvorac i sveti Nikodim Mirotičec (list 2a), Sveta Ana Carica, narečena Anastazija i Sveta Jelena Carica (list 2b), Sveti Sava Arhiepiskop serbski i Sveti Sava II arhiepiskop serbski (list 3a), Sveti Metodije arhiepiskop moravski i sveti Jefrem arhiepiskop serbski (list 3b), Sveti Arsenij Čudotvorac i sveti Nikodim arhiepiskop serbski (list 4a), Sveti Kliment arhiepiskop ohridski i sveti Teofilakt bolgarski arhiepiskop (list 4b), Sveti Vladislav, kralj i samoderžac serbski (list 5a), Sveti Milutin kralj serbski (list 5b), Sveti Stefan kralj Dečanski (list 6a), Sveti mladi car Uroš Nemanjić (list 6b), Sveti Milutin Mirotičec ižve Sofiji (list 7a), Sveti Lazar Knjaz serbski (list 7b), Sveti Jovan Vladimir Mirotičevi (list 8a), Sveti Stefan Škriljanović (list 8b).

J O S E P H M A L L O R D W I L L I A M

T U R N E R

Vilijam Tarner

Miloš Prokić
Grafički dizajn

Vilijam Tarner je rođen 23. aprila 1775. godine u Kovent Gardenu. Još od malena je pokazivao interesovanja za umetnost, voleo je da posmatra nebo i da ga, pun doživljaja prenosi na platna. Tako darovit, biva primećen od jednog arhitekte u čijoj radionici kao pomoćnik, Tarner zapocinje prve crtačke korake. Sa samo 14 godina biva primljen na Kraljevsku akademiju u Londonu. Tamo je pretežno radio kopije radova starih majstora, gde im se konstantno suprotstavlja.

Sa 26 godina je dobio zvanje akademika na Kraljevskoj akademiji što ga je ujedno činilo i najmlađim u istoriji te akademije. Često je izlagao na izložbama Kraljevske akademije, međutim kako je stario sve više se osećao skućenim u tom okruženju. Slobodna izražavanja je bila manje prisutna dok su se ostali članovi striktno držali normi, što Tarneru nije odgovaralo. Stoga odlučuje da napravi sopstvenu galeriju gde će izlagati i prodavati svoje radove. Bio je to začetak njegove slobode u likovnom izražavanju.

Helevutslojs (1832)

Brod Neustrašivi u bici kod Trafalgar (1838)

Požar u britanskom parlamentu (1834)

Nakon završetka rata, 1802. Godine, Englezima biva dopušteno da putuju u Evropu. Prvi grad u koji je Tarner otputovao bio je, naravno, Pariz - centar umetnosti tog doba. Obišao je Louvr i poseban utisak na njega su otavili italijanski slikari. Kasnije je putovao svuda po Evropi, kako mu se dopala Švajcarska, obožavao je Alpe. Putovao je po planinama, skicirao divne pejzaže a zatim ih oslikavao na platnima. Ta putovanja su za njega bila poslovna a ne privatna. Govorio je da nikada ne odmara. Italija je bila njegova naredna ljubav, oslikao je brojne akvarele gradova, među kojima se posebno izdvaja Venecija.

I pored svog njegovog slobodnog duha bio je jako sujetan. Postojalo je veliko rivalstvo između njega i Džona Konstempla. Njih dvojica su na akademiji uvek bili zaduzeni da kače slike uoči godišnje izložbe, tako da bi jedan drugom kačili slike više iznad predodređene idealne visine, kako bi one izgledale što lošije u galerijskom okruženju. Ono što je takođe zanimljivo vezano za njegovo izlaganje dela jeste da je donosio tek započete slike i doradivao ih u toku same izložbe. To je privlačilo publiku svih slojeva. To se smatralo njegovim preformansima.

Pred sam kraj karijere preselio se iz Londona u mirno naselje Čelsi. Priča se da je promenio svoje prezime u prezime njegove nevenčane supruge, da ne bi privlačio pažnju ljudi. Prijao mu je izolovan život, nije voleo buku i ograničenost spoljnog sveta.

Inspirisan svojom starom serijom grafika kreće da radi nove slike na osnovu njih. Slike su bile potpuno slobodne, čistih jasnih poteza. Iako je živeo pre pojave impresionizma i apstraktog slikarstva, njegove slike su imale upravo tu energiju. Zbog toga ga mnogi smatraju pretećom impresionizma. Jasno je, svakako, da je bio moderan za svoje vreme, što tada nije bilo shvatljivo ljudima ni samoj akademiji zbog koje se i izolovao. Mnogi kritičari smatraju da je Tarner bio inspirisan biblijskim predanjima o svetu pre stvaranja, dok su nebo, zemlja, svetlost i ostali elementi bili u stanju haosa, zamagljeni, puni nejasnoća. Upravo tako haotičnu atmosferu imaju slike iz ovog tarnerovog perioda.

Nakon svoje smrti, sva svoja dela i imanje dao je državi. Jedan njegov blizak prijatelj smatrao je Tarnera najboljim britanskim slikarom. On je otvarao njegov testament i prikupio svu njegovu imovinu. Tada je pronašao gomilu Tarnerovih erotskih i pornografskih crteža. S obzirom da je tada bilo Viktorijansko doba i da je promovisano puritanstvo, veliki broj ovih dela je spaljen.

Tarner je sahranjen na groblju pored svih ostalih velikih engleskih slikara. Po njemu je nazvana i Tarnerova nagrada, koja se dodeljuje svake godine najboljim britanskim umetnicima na polju savremenim umetnicima, odnosno onima koji su, baš kao i Tarner, pomerili granice i postavili nove standarde u umetnosti.

Kaspar David Fridrih

Filip Andrejević
Dizajn Interaktivnih Medija

Kaspar David Fridrih je jedan od najpoznatijih nemačkih slikara pejzaža u periodu romantike i mnogi ga smatraju za najbitnijeg slikara tog vremena. Najbolje je poznat po svojim uljanim pejzažima noćnog neba, ogoljenih drveća i Gotičkih ruševina iz srednjeg doba. Njegova karakteristična tehnika je korišćenje sitnih figura okrenutih ledja koje stoje naspram ogromnih pustih prizora kako bi predstavio nadmoćnost i veličinu prirode u odnosu na čoveka i uvukao naš pogled. Fridrih je rođen u Grifsvalu u severnoj Nemačkoj u septembru 1774. godine kao šesto od desetoro dece.

je održavao tada poznati pisac, pesnik i dramaturg Johan Wolfgang von Goete. Kako su prethodnih godina dela na takmičenju bila jako lošeg kvaliteta Goete je bio presrećan Fridrihovim delima i tako ga je proglašio za pobednika. Međutim, dve godine kasnije Fridrih postiže prvi pravi uspeh i predstavlja jednu od njegovih najpoznatijih slika po imenu "Krst u planinama". Ovu sliku Fridrih je uradio po narudžbini Bohemijske grofice od Tun-a. Slika je bila namenjena da služi kao oltar u njenoj porodičnoj kapeli i kao takva donela je dosta kontroverzije i ljutnje u narodu. Po prvi put u hrišćanskoj umetnosti, na oltaru se našao pejzaž kao glavni fokus. Zbog nezadovoljnosti ljudi Fridrih je 1809. objavio objašnje svog rada u

Krst u gori (1807)

Opatija medu drvećem (1810)

Lutalica iznad mora magle (1818)

Njegov otac je proizvodio sapune i sveće i kao takav je bio relativno imućan čovek što je omogućilo Fridrihu da dobije školovanje koje mu je bilo potrebno. Uprkos tome Fridrihovo detinjstvo bilo je veoma tužno. Od 1781. do 1791. Fridrih gubi svoju majku, dve sestre i svog mladeg brata koji tokom klizanja na jezeru u pokušaju da spasi Fridriha propada kroz led. Sve ovo je imalo dosta uticaja u kasnijem životu i delima Fridriha gde će se često nazirati motivi samoće i smrti. 1790. Fridrih počinje da studira na univerzitetu u Grifsvalu gde od slikara Gotfrid Kistorpa uči da slika uljanim bojama, a od profesora literature i estetike Tomas Torilda uči da u svoja dela, osim onoga što vidi fizičkim očima, unosi i svoja osjećanja i unutrašnje poruke. 1794. Fridrih biva primljen na Akademiju u Kopenhamenu gde počinje svoje studije pravljenjem kalupa i kopiranjem starih skulptura. Za to vreme takođe počinje da ga interesuju slike pejzaža tadašnjih Nemačkih slikara. 1798. Fridrih završava studije i trajno se seli u Drezden gde počinje samostalno da slika pejzaže vodenim bojama, tehnikom sepije, a ubrzo za tim i uljanim bojama. Inspiraciju za pejzaže nalazi tokom putovanja po severnoj Nemačkoj za vreme 1801. godine. Fridrih je za vreme putovanja po Baltičkoj obali crtao samo skečeve olovkom kako bi zabeležio što više prizora. Kada se vratio sa putovanja on je pomoću skećeva te prizore prenosio na platno, dok bi boje, atmosferu i ostale motive slikao iz sećanja i mašte. 1805. godine Fridrih je naslikao dve slike u sepija tehnici po imenu "Povorka u zoru" i "Ribari kraj mora" koje je predstavio na godišnjem takmičenju u Veimaru. Takmičenje

kome govoriti kako zraci na slici koji prodiru iz planine predstavljaju svetog duha, a sunce koje zalazi nalaže da je vreme kada se bog direktno pokazao čoveku završeno. 1810. godine na izložbi u Berlinskoj Akademiji Fridrih izlaže slike "Monah kraj mora" i "Opatija medu hrastovima" koje nakon izložbe kupuje Pruski princ. Nakon ovog perioda Fridrihova popularnost polako počinje da opada i slikar se povlači u svoj studio. 1820. godine Vojvoda Nikolaj Pavlovič posećuje Fridrihov studio i kupuje nekoliko slika. 1821. pesnik Vasilij Žukovski, učitelj na tronu Aleksandra drugog, posećuje i spriateljuje se s Fridrihom. Tokom kasnijih godina Vasilij pomaže Fridrihu koji postaje sve siromašniji tako što kupuje i preporučuje njegove slike kraljevskoj porodici. Kako su godine odmice Fridrih je postajao sve više usamljen i odvojen od društva. Veći deo dana provodio je u dugim šetnjama po poljima i šumama koje bi često započinjao i pre zore. U junu 1835. Fridrih doživljava šlog i lakšu paralizu u njegovim zglobovima što ga onemogućuje da slika sa uljanim bojama. Umesto toga, ostaje ograničen da slika sa vodenim bojama, sepijom i da prepravlja stare kompozicije. Iako je izgubio većinu snage u rukama, Fridrih ipak uspeva da naslika njegovu poslednju uljanu sliku "Obala na mesečini". U maju 1840. godine Fridrih umire i biva sahranjen u Drezdenskom groblju čiji je ulaz naslikao 15 godina ranije. Do njegove smrti sva slava koju je stekao već je odavno nestala i njegova smrt jedva da je primećena od strane slikarskog društva. Iako je za vreme života stekao priznanje, njegova dela su bila previše personalna i ispred svoga vremena da bi bila potpuno svraćena.

IVAN MEŠTROVIĆ

Kristina Vučinić
Dizajn interaktivnih medija

IVAN MEŠTROVIĆ

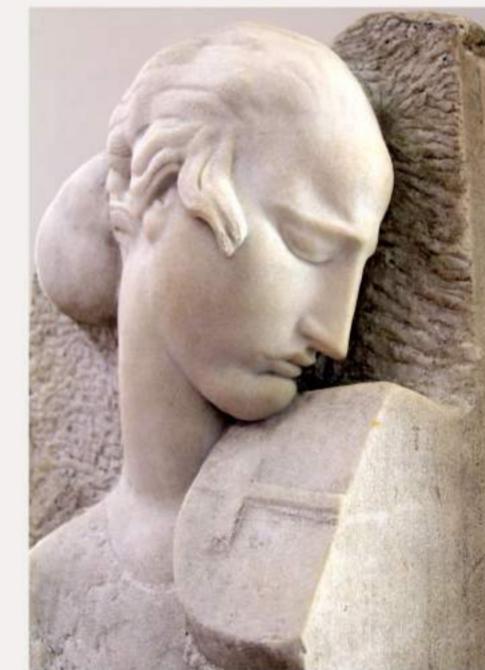
Ivan Meštrović je bio jugoslavenski i hrvatski vajar i arhitekta. Rođen je u malom gradu Vrpolje u Slavoniji. Među najvećim vajarima religioznih motiva od renesanse do danas.

Kao dijete, Meštrović je slušao epsku poeziju, narodne pjesme i historijske balade. Rođen je u seoskoj katoličkoj porodici, a njegova religioznost obilježava njegov rad. Meštrović je bio uključen u misionarske organizacije, što je utjecalo na njegovu religioznu sliku svijeta.

Sa šesnaest godina, Harold Bilinić, kamenorezac iz Splita, prepoznao je njegov talent i uzeo ga je za šegrtu. Njegov umjetnički talent razvio se gledanjem znamenitih građevina Splita, uz pomoć pri školovanju Bilinićeve supruge, koja je bila profesor u srednjoj školi. Uskoro, pronašli su jednog bečkog vlasnika rudnika, koji je financirao Ivanovo preseljenje i školovanje u Beču.

"MADONNA WITH CHILD" (1917)

"GIRL WITH A VIOLIN" (1922)

"DREAMING WOMAN" (1883-1962)

Sa šesnaest godina, Harold Bilinić, kamenorezac iz Splita prepoznao je njegov talent i uzeo ga je za šegrtu. Njegov umjetnički talent razvio se gledanjem znamenitih građevina Splita, uz pomoć pri školovanju Bilinićeve supruge, koja je bila profesor u srednjoj školi. Uskoro, pronašli su jednog bečkog vlasnika rudnika, koji je financirao Ivanovo preseljenje i školovanje u Beču. Morao je u nakraćem roku naučiti njemački jezik i prilagoditi se novoj sredini, ali je uprkos brojnim problemima završio studije.

Svoju prvu izložbu priređuje 1905. godine u Beču sa grupom Secesija, uz primjetan uticaj stila Art Nove. Njegov rad je ubrzo postao popularan i Meštrović počinje da zarađuje dovoljno za sudjelovanje na internacionalnim izložbama, na koje je putovao sa svojom suprugom Ružom Meštrović.

Godine 1908. seli se u Pariz. Skulpture napravljene u tom periodu, donose mu međunarodnu reputaciju. U Beograd se seli 1911, a ubrzo potom u Rim, gdje je primio nagradu za djelo Srpski paviljon na rimskoj međunarodnoj izložbi. U Rimu je proveo naredne četiri godine studirajući na skulpturama antičke Grčke.

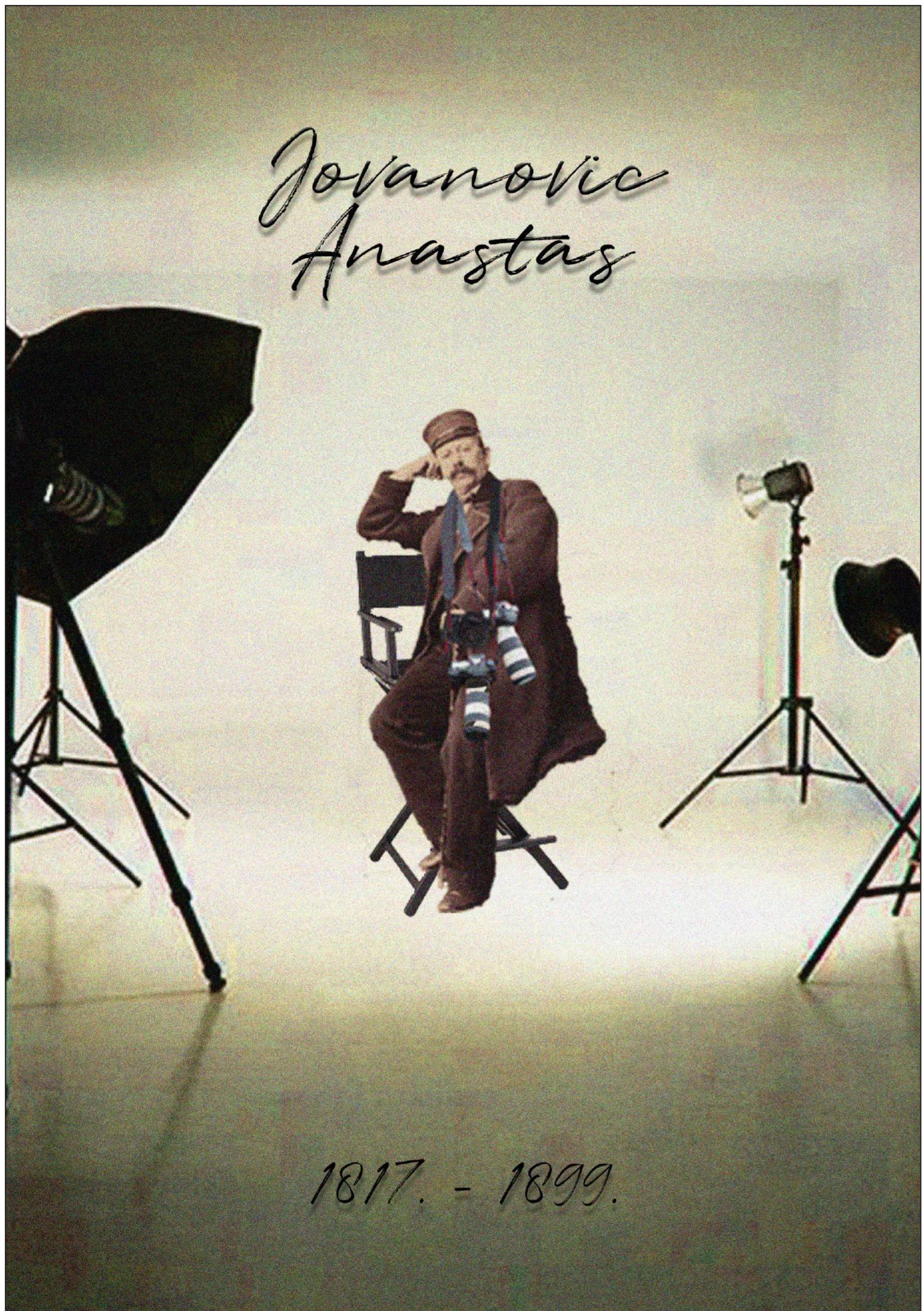
Na početku Prvog svjetskog rata, nakon atentata u Sarajevu, Meštrović je pokušao da se vrati u Split preko Venecije ali ga je od tog puta odvratio njegov opozicijski stav prema austro-ugarskim vlastima. Tokom rata putovao je da bi učestvovao na izložbama u Parizu, Cannesu, Londonu i Švicarskoj. Bio je član Jugoslavenskog odbora.

Ivan Meštrović je izradio preko pedeset spomenika tokom svog dvogodišnjeg boravka u Parizu (od 1908. do 1910.) Na temu boja na Kosovu u Parizu se radio projekt spomen mauzoleja posvećenog kosovskim junacima nazvan Vidovdanski hram. Sebe je praktično usmjerio na religiozne motive, pravljene naročito od drveta, pod utjecajima bizantske i gotске arhitekture. Najpoznatija djela iz tog perioda su Raspeće i Madonna; kasnije je bio više impresioniran Michelangelom kada je pravio veliki broj kamenih reljefa i portreta. U njegova najpoznatija djela se ubrajaju:

Grgur od Nina u Splitu, Josip Juraj Štrosmajer u Zagrebu, Zahvalnost Francuskoj u Beogradu na Kalemegdanu, Neznanji junak na Avali kod Beograda, Svetozar Miletić u Novom Sadu, Indijanac u Chicagu Galerije sa njegovim djelima:

Meštrovićeva galerija u Splitu, otvorena posle njegove donacije 1950., koja uključuje 86 statua, 17 crteža i osam bronzenih statua na otvorenom, 28 reljefa u drvetu.

Memorijalna galerija Ivan Meštrović napravljena 1973. u Vrpolju, njegovom rodom mjestu, sa 35 radova u bronzi i kamenu. Narodni muzej u Beogradu, koji posjeduje spomenike kao što su Miloš Obilić, Kosovka devojka, Kraljević Marko, Srda Zlopogleda, Udovica Kruševački muzej poseduje originalnu maketu Vidovdanskog hrama nagradjenog u Rimu 1911.

Anastas Jovanović

Anja Florijan
Grafički dizajn

Anastas Jovanović rođen u Vracu, Bugarska, 1817, talentovani je umetnik i izraziti roman-tičar, prvi srpski litograf i jedan od prvih srpskih fotografa i takođe najranijih fotografa u svetu. Savremenik Luja Dagera i Talbota.

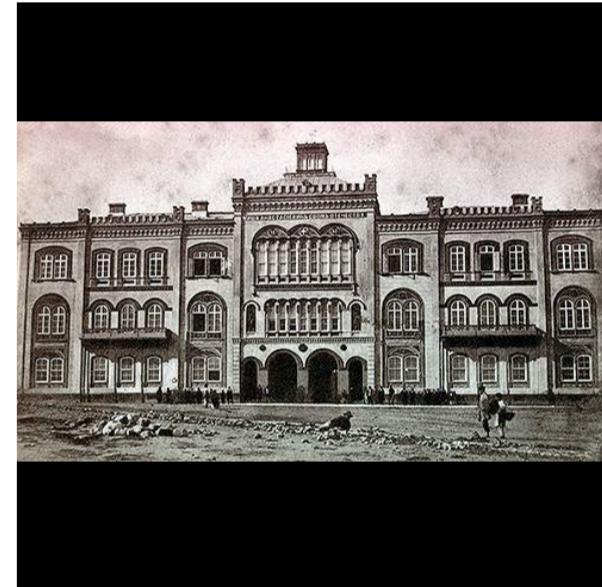
U Beograd je došao da uči i radi 1826. godine. Od velikog značaja za njegov kasniji rad bio je posao u novoosnovanoj Državnoj štampariji od 1832. godine. Radeći u slovolivnici sa uspehom je izrezao nekoliko ciriličnih slova za pripreme prvog srpskog bukvara 1838. godine, na osnovu čega je od kneza Miloša dobio stipendiju za nastavak školovanja u Beču. Prvo je pohađao grčku školu da dopuni svoja znanja, a zatim je upisao Likovnu akademiju (1838-1846). Kao student bečke Akademije pripadao je srpskim umetnicima koji su među prvima dobili sistematsko visoko obrazovanje u Zapadnoj Evropi.

Litografija Mihaila Obrenovića

Dagerotipija
Petra Petrovića Njegoša

Kapetan Mišino zdanje

Mimo redovnog programa Akademije, podstaknut interesovanjem za dagerotipije, otiašao je u atelje Johana Štadlera i tokom 1840. godine dobio prve pouke o fotografiji i litografiji, a od naredne godine je počeo i samostalno da se bavi fotografijom. Iste te 1840. godine pojavljuju se njegove prve litografije Dositeja i Mušickog, a zatim Vuka Karadžića. Takođe je imao prilike da u Beču vidi tehniku snimanja na metalne ploče francuskog slikara i jednog od izumitelja fotografije Luja Dagera.

Tokom svog boravka u Beču, povremeno je pratilo članove porodice Obrenović na njihovim putovanjima po Češkoj i Nemačkoj, a nakon povratka Obrenovića u Srbiju 1859. godine, dobio je uglednu i važnu poziciju u javnom životu. Knez Mihailo Obrenović ga je imenovao za upravitelja Dvora, gde je ostao sve do kneževe smrti 1868. godine, nakon čega se povukao iz javnosti i posvetio fotografiji i štampi.

Umetničko delo Anastase Jovanovića je veoma obimno i raznovrsno. Po obradi raznovrsnih motiva istorijskih i religioznih kompozicija, portreta i žanr-scena, pokazuje univerzalnost interesovanja. U litografiji je formulisao određene konцепције istorijskih motiva i ličnosti, i ovekovečio istaknute savremene ličnosti iz političkih, književnih, crkvenih i vojnih krugova, koji su obeležili društvenu i kulturnu istoriju Srbija.

Najvažnija njegova zamisao bila je ideja o publikaciji Spomenici Srbski (Srpska istorija u slici i reči, objavljena u četiri sveske u periodu 1850-1852. godine), monumentalnog dela koje se može porebiti sa sličnim pojавama u istoriji evropske umetnosti romantizma. Na polju fotografije Anastas Jovanović je pionirskim umetničkim radom obeležio najvišu tačku do koje je ovaj vizuelni medij došao u XIX veku.

Zbirka njegovih fotografija se čuva u muzejima: Muzej grada Beograda, Istoriskom muzeju Srbije, Vojnom muzeju, Etnografskom muzeju, Vukovom i Dositejevom muzeju i Narodnom muzeju. Deo Anastasovih snimaka nalazi se i u privatnim kolekcijama u zemlji i inostranstvu.

U skladu sa estetikom realizma Anastas je isticao da „vernost i tačnost istoričkih obraza i događaja za pravu vrlinu smatra“, ne samo pri beleženju fizičkog izgleda slavnih ličnosti, nego i kada je trebalo prikupiti informacije o istorijskim bitkama vođenim tokom revolucije 1848. godine.

Umro je 1899. godine u svojoj kući u Kosovskoj ulici u Beogradu, okružen svojom decom. Njegova kći Katarina zabeležila je njegove reči kratko vreme pred smrt: „Šteta, šteta! Sve je bilo toliko interesantno, sve me je toliko interesovalo, a sada je sve prošlo“.

ПАЈА ЈОВАНОВИЋ

Paja Jovanović

Miloš Knežević
Grafički dizajn

Paja (Pavle) Jovanović bio je jedan od najpoznatijih srpskih slikara koji je stvarao krajem 19. i početkom 20. veka. Rođen je u Vršcu 16. juna 1859. godine kao najstariji sin tadašnjeg poznatog fotografa Stefana Jovanovića i majke francuskinje Ernestine (rođene Deot). Od malena je pokazivao sklonosti ka crtanju i zbog svojih simpatija prema freskama, crkvu naziva svojim prvim učiteljem. Nakon završetka onosne škole, Paja upisuje gimnaziju i nakon zaršene treće godine otac ga povlači u poslove

koja je bila izložena na Prvoj jugoslovenskoj umetničkoj izložbi u Beogradu, 1904. godine. Iako su na svetskoj sceni vladali popularni stilovi kao što su dadaizam, impresionizam i kubizam, Paja ne poteže za svetskom slavom već i dalje ostaje veran svojoj tradiciji, svom načinu i stilu slikanja. Paja se prve decenije 20. veka prepusta slikanju portreta ("Portret Mihaila Pupina", "Portret vajara Đorda Jovanovića", "Muni u salonu", "Kraljica Marija Karađorđević", "Portret Vuka Karađorđića", "Por-

"Čas mačevanja" / 1973.

"Krunisanje cara Dušana" / 1900.

"Portret kralja Aleksandra I Karađorđevića"

fotografskog ateljea. Kasnije sa ocem odlazi u Beč gde upisuje (1877. god) i završava Slikarsku akademiju kod profesora Kristiana Gripenkerla. Pod uticajem Leopolda Karl Milera, tadašnjeg poznatog slikara orijentalnih prizora, Paja slika sliku pod nazivom "Ranjeni crnogorac", nagradena na akademiji kao rad generacije. Inspirisan lepotom Balkana, kako predešla tako i društva, stvara dela kao što su "Guslar", "Kićenje neveste", "U zasedi", "Arbanas", "Izdajica" "Borba petlova". Ubrzo nastaje i slika "Mačevanje" kojom Paja 1873. sklapa svoj prvi profesionalni ugovor sa Londonskom galerijom "Frenč". Godine 1888. Akademija nauka ga proglašava za svog člana iako mu je tek 30. Godina 1896. patrijarh srpski Georgije Branković naručuje monumentalnu sliku "Seobu Srba" povodom hiljadugodišnjice ugarskog carstva - jednu od najpoznatijih slika srpske umetnosti. Slika je urađena čak u četiri verzije. Furor Teutonicus (Teutonski bes) ili "Bitka u Teutoburškoj šumi", za koju je dobio najpre Rajhlovu nagradu bečke Akademije, a kasnije srebrnu medalju na Svetskoj izložbi u Sent Luisu. "Takovski ustakan" radi po pordžbini kralja Milana Obrenovića. Ova slika koja se danas nalazi u Narodnom muzeju u Beogradu, toliko puta je reprodukovana da je u svesti naroda urezana kao autentični prikaz tog značajnog istorijskog događaja za srpski narod. Na zahtev srpske vlade slika "Krunisanje cara Dušana" i 1900. godine dobija zlatnu medalju na Svetskoj izložbi u Parizu. Zatim radi delo "Ženidba cara Dušana sa Aleksandrom, sestom bugarskog cara"

tret Kralja Aleksandra"). Još u vreme svog boravka u Americi, 1902. naslikao je „portret Mihaila Pupina“, i njegove čerke (portret gospodice Pupin). Boraveći na crnogorskom dvoru, 1903., na poziv kralja Nikole, naslikao je jedan od svojih najmilijih likova, „portret princeze Milice“, zatim portrete „prestolonaslednika Danila“ i „kralja Nikole“. Za cara Franju Josifa slika čak petnaest portreta. Paja se bavio i crkvenim slikarstvom: izradio je ikonostas Saborne crkve u Novom Sadu, naslikao je prizore iz života Svetog Save za Sabornu crkvu u Sremskim Karlovcima: "Sveti Sava miri braću", "Sveti Sava kruniše Prvovenčanog", "Spaljivanje moštva Svetog Save" i takođe dela kao "Hristova beseda na Gori", "Sveti kralj Milutin", "Manastir Sopoćani", "Raspeće". Od početka Prvog Svetskog rata seli se u Ženevu gde je živeo od slikanja portreta poznatih ljudi. U tom vremenu odlučuje da se oženi mladom Herminom-Muni Dauber. Venčali su se 27. marta 1917. godine u Budimpešti. Muni je bila kćer nastojnika kuće u kojoj je imao atelje (u Beču) i njegov dugogodišnji model. Prelepa mlada žena bila je njegova muza i velika inspiracija koju je prikazivao na mnogobrojnim portretima, a ona mu je bila potpuno odana i posvećena, do kraja života. Posle završetka Prvog svetskog rata Paja neko vreme boravi u Beogradu, kada slika portrete članova vladajuće kuće Karađorđevića (kralja Aleksandra Karađorđevića, „kraljicu Mariju Karađorđević“) i dekorše kapelu na Dedinju. Umro je 30. novembra 1957. godine u Beču.

Stevan Todorović
(1832 - 1925)

Stevan Todorović

Vukan Damjanović
Grafički dizajn

Postrizanje Svetog Save, 1907.

Sabor u Prizrenu pred Kosovsku bitku, 1899.

Biografija

Od 1839. do 1846. godine živeo je u Segedinu, gde je završio osnovnu školu (učitelj mu je bio đakon Dimitrije Popović, brat od strica Đure Daničića) i pet razreda gimnazije. Godine provedene u segedinskoj gimnaziji veoma su značajne za formiranje njegove ličnosti u celini. Poseta stricu, kod koga se Todorović sa porodicom obreo po slomu revolucije avgusta 1849. godine, određiće njegovo opredeljenje za slikarstvo. Naime, da golobradi sinovac više vremena poklanja crtanjem i akvarelišanjem nego poslovima u stričevoj pivari, bili su presudni da nesuđeni mlađi pivar nastavi slikarsko školovanje u Beču (pored Beča, slikarstvo je studirao i u Minhenu). Razgovori o veštinama, muzici, slikarstvu i poeziji, o nacionalnim zadacima i ciljevima, o svemu što se za "hvatanje koraka sa naprednim narodima Evrope" mora uraditi, koji su tada vođeni u kolu napredne mlađeži u Beču, bitnije su uticali na umetničko i ljudsko formiranje mlađog Todorovića nego celokupno njegovo slikarsko obrazovanje. O pravoj prirodi tih uticaja rečit će od svega svedočiće njegovo kasnije delovanje kao društvenog i nacionalnog radnika, kome po aktivnosti nema premca u srpskoj kulturi druge polovine XIX veka.

Mlađi Todorović bio je neposredni svedok nastojanja u bujanju onih energija koje su bile pokretač brzih i temeljnih promena u Beogradu oko sredine XIX veka. Orientalni izgled, način života, ponašanja i mišljenja, naglo se povlačio i gubio pred sve snažnijim uticajem Evrope. Nosioci promena bili su u prvom redu mlađi srpski intelektualci i poslovni ljudi, mahom trgovci i privrednici, ne samo iz Kneževine Srbije, već i iz svih srpskih krajeva pod Austrijom.

Živeo je i radio u Beogradu. Dao je enormni doprinos u razvoju srpske kulture. Umro je 11. maja 1925. godine.

Dela

Početak njegovog umetničkog stvaranja vezan je za romantičarski ponesenu nacionalnu ideju, da bi se kasnije potpuno okrenuo akademskom slikarskom stilu.

Nakon venčanja sa Poleksjom Ban, svadbeno putovanje u Firencu ubrzalo je poprimilo karakter studijskog usavršavanja. Od direktora galerija Ufici i Piti dobili su dozvolu da mogu kopirati dela starih klasičnih umetnika (Rafaela, Ticiani, Rubensa). Valja istaći da će, tada urađeni predlošci pojedinih ikona, njihova ikonografska, kompoziciona i druga rešenja, predstavljati formalnu okosnicu celokupnog Todorovićevog kasnijeg ikonopisa. Pošto je Todorović prosto bio zatrpan poslovima i porudžbinama za potrebe crkve, stiče se utisak da nije imao ni vremena ni volje da traga za novim likovnim rešenjima. Uostalom, dobro je poznato da su naručiocи često obavezivali umetnike da posao obave na "podobije", odnosno, po uzoru na neki svoj već uspešno obavljen rad. Ono što je Todorović radio kao ikonopisac i živopisac za potrebe Srpske pravoslavne crkve, jednakako kao što je radila velika većina njemu savremenih srpskih slikara, predstavljalo je samo profesionalno obavljanje posla koji se nije protivio zahtevima bogosluženja i koji, očito, nije vredao opšti ukus.

Todorović je kao slikar postepeno ali sve očitije plaćao danak svojoj preteranoj društvenoj angažovanosti, zapadao je u manir, varirao slična rešenja i koristio minulim radom, dobro proverenim efektima i potvrđenim vrednostima. Na izmaku pete decenije života, on je otvarao one stranice svoje biografije kada se sve manje vodi briga o traganju za novim vrednostima i sve manje drži do upornog umetničkog dokazivanja i potvrđivanja, odnosno kada se mnogo više računa vodi o zasluženim nagradama i priznanjima za minuli rad.

Studenti

Na kraju, želeli bismo da se zahvalimo našim studentima i još jednom pomenemo naše studente, koji su svojim radovima učinili ovu publikaciju posebnom.

Ana Marija Rumenčić
Milica Simonović
Dunja Ilinčić
Andjela Knežević
Jelena Pantelić
Aleksandar Nedović
Djordje Jevtić
Aleksandar Knežević
Aleksandar Benedeto
Alen Čuturić
Lazar Vuković
Mina Bajić
Marijana Gluhović
Janko Lazarević
Miloš Prokić
Filip Andrejević
Kristina Vučinić
Anja Florijan
Miloš Knežević
Vukan Damjanović
Milena Stefanović
Grgur Stojanović
Božica Kuljis